Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII Ч. 50. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 16-го БЕРЕЗНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 16, 1953. No. 50. VOL. LXII.

НІКСОН І СТІВЕНСОН ПУБЛІЧНО ОБГОВОРЮЮТЬ СПРАВУ „МЕККАРТИЗМУ"

НІКСОН ТВЕРДИТЬ, ЩО ТІЛЬКИ АЙЗЕНГАВЕР — ВИЗНАНИЙ ПРОВІДНИК РЕСПУБЛІКАНЦІВ; СТІВЕНСОН КРИТИКУЄ УРЯД, АЛЕ НЕ ПОДАЄ СВОЇХ ВЛАСНИХ ПЛЯНІВ ;ВІН ЗАЯВЛЯЄ, ЩО НІКСОН У СВОЇЙ ПРОМОВІ ТВЕРДИВ, ЩО І МекКАРТІ ПРОМОВЛЯЄ ВІД РЕСПУБЛІКАНЦІВ

Вашингтон. — Віце-президент Ричард М. Ніксон, промовляючи в тому самому часі і через ті самі стації, через які попередньої суботи промовляв бувший демократичний кандидат на президента Адлей Стівенсон, заявив, що тільки президент Айзенгавер — загально визнаний голова Республіканської Партії, а не сенатор Джозеф МекКарті, як говорив Стівенсон. Ніксон заявив, що Стівенсон критикує теперішній республіканський уряд, але не подає своїх плянів, як треба вести внутрішню та закордонну політику ЗДА. В справі сенатора Мек Карті Ніксон сказав, що його методи ведення слідства проти запідозрених у комунізмі осіб причиняють більше шкоди як користи, бо прихильники комунізму твердять, що ці методи МекКарті нечесні і несправедливі. Сенатор Мек Карті деколи обвинувачує в комунізмі невинних людей, а дійсні шкідники бороняться проти всякого слідства, покликаючись на помилки Мек Карті. Ніксон не називав імени МекКарті, але з його промови ясно було, що він виступає проти сенатора з Висконсину. Після промови Ніксона МекКарті заявив журналістам, що він не дас жадного пояснення в цій справі, але підкреслив, що з комуністами, які не є джентелмени, не можна боротися по джентелменськи. Стівенсон відповів на промову віцепрезидента Ніксона, що це була б добра новина для всіх, якщо б дійсно провід Айзенгавера такий мудрий, як про це говорив віце-президент Ніксон, і якби він не був дійсно з ніким поділений. Стівенсон заявив у своїй відповіді Ніксонові, що промова віце-президента тільки ствердила його твердження, що МекКарті має великий голос в Республіканській Партії. Стівенсон твердив, що хоч Ніксон і заявляв, що дійсним провідником республіканської партії є президент Айзенгавер, крайовий комітет республіканців і надалі послуговується МекКарті як речником своєї партії. Республіканці — казав Стівенсон — все ще думають, що формула МекКарті, як виграти найближчі вибори — найкраща. Стівенсон повторив свої обвинувачення на адресу республіканців щодо занедбування державної оборони, а також повторив свої попередні слова, що уряд збільшує число осіб, звільнених з урядових становищ під закидом комунізму. Стівенсон сказав, що він хотів би нарешті знати, скільки дійсних комуністів в уряді Айзенгавера звільнено із урядових становищ. „Направду, сказав він, дійсна єдність народу не може постати з сліпої віри в одну будь-яку партію чи особу, а тому потрібна „чесна інформація" про всі дії уряду, щоб американський нарід міг спокійно дивитися в свою майбутність".

Уряд плянує розпочати боротьбу з господарською кризою

Вашингтон. — Уряд має вже готовий плян і негайно починає боротьбу зі зростом безробіття, як тільки визнає, що ця боротьба конче потрібна, щоб не допустити до більшої господарської кризи.. Урядова акція мала б початися з організації публічних робіт. Департамент торгівлі повідомив в кінці минулого тижня, що безробіття зросло в лютому на понад пів мільйона осіб в порівнянні з січнем, і кількість безробітних становить тепер 3,671,000. Еміл Ріф, голова Комітету Господарської Політики Конгресу Індустріяльних Робітників, заявив, що це є „ганьба" для Америки мати таке велике число безробітних, і домагався, щоб уряд негайно стримав дальший зріст безробіття. Уряд погоджується з тим ,що публічні роботи стримають зріст безробіття, але почне їх здійснювати аж тоді, коли виявиться, що немає іншого виходу з теперішнього положення. Стейтові легіслятури також повинні розпочати боротьбу з безробіттям, і то разом з міськими управами. Уряд переконаний, що його бюджетова й податкова політика йде в тому напрямку ,щоб не допустити до збільшення безробіття, бо вона має на меті збільшити купівну спроможність широких верств населення.

Кеннан кандидуватиме на конгресмена

Йорк, Па. — Джордж Ф. Кеннан, бувший американський амбасадор в СССР і теперішній професор Прінстонського університету, заявив, що він готовий кандидувати на конгресмена в 19 окрузі в Пенсилвенії ,якщо не мусітиме змагатися за свою кандидатуру на правиборах 18 травня ц. р. Кеннан кандидував би від Демократичної Партії. Досі вже два демократи заявили свою згоду кандидувати в цій виборчій окрузі, а ще мав би виступити третій демократ, так що з Кеннаном, на правиборах аж чотири особи змагалися б за цю кандидатуру. Але демократичні провідники в цій окрузі заявили, що вони приготовлятимуть грунт під кандидатуру Кеннана. 15 березня можна зголошувати кандидатуру, але якби ще й інші демократи зголосили свої кандидатури в цій окрузі, то Кеннан скористав би з стейтового закону і тиждень пізніше відкликав би свою кандидатуру.

В АМЕРИЦІ

● У деяких повітах стейтів Ню Йорку й Ню Джерзі при допомозі літаків шукають покладів урану. Літаки устатковані приладами, які негайно реагують, коли в терені, над яким літаки перелітають, знаходиться уран.

● Найбільші маневри американських парашутистів в повоєнному часі, в яких брали участь 9,000 вояків та кілька генералів, відбувалися недалеко Форту Брегг в Північній Кароляйні. Під час цих маневрів згинули два вояки, а 30 вояків поранені.

● Аргентинський президент Хуан Д. Перон погодився виплатити американським фільмовим фірмам 500,000 долярів, які вони заробили на фільмах, висвітлюваних в Аргентині. Американські фільмові фірми заробили в Аргентині понад 4,000,000 долярів, але, згідно з умовою, 50 відсотків заробітку мусять залишати в інвестиції також в самій Аргентині.

● В Гватемалі занотовано поважний землетрус, центр якого лежав за 80 миль від столиці, в зоні Тихого океану. Жертв у людях, а також матеріяльної шкоди, не було.

● Комісія видатків у Палаті Репрезентантів ухвалила асигнувати 42,500,000 долярів на побудову 12 летунських баз в цій країні. Цю суму мусить ще ухвалити повна палата.

ПОЧАЛАСЯ ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНА КОНТРОЛЯ У.Н.СОЮЗУ

В понеділок, 15-го березня, почалася передконвенційна контроля майна і діловодства Українського Народного Союзу. Контролю переводять в приміщеннях УНСоюзу при 81-83 Гренд Стріт в Джерзі Сити, Н. Дж., члени Головної Контрольної Комісії: Степан Куропась з Шікаго, Володимир Гірняк з Торонто, Канада, Володимир Коссар з Вінніпегу, Канада, та д-р Амврозій Кібзей з Дітройту. П'ятий член Контрольної Комісії, її голова бл. п. Дмитро Капітула, помер, як відомо, 25-го грудня м. р. Теперішня контроля майна і діловодства УНСоюзу попереджує його звичайну 23-тю конвенцію, яка відбудеться у Вашингтоні, починаючись 31-го травня ц. р.

НТШ І УВАН ВШАНУВАЛИ РОКОВИНИ ШЕВЧЕНКА СПІЛЬНОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук і Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці вшанували роковини Шевченка спільною Шевченківською Конференцією, що відбулася минулої неділі, 14-го березня, ввечері в приміщеннях Літературно-Мистецького Клюбу. В програмі конференції були доповіді: Д-р М. Шлемкевич — „Основна верства світогляду Шевченка"; проф. П. Одарченко: „Шевченко в совєтській інтерпретації" та д-р С. Демидчук: „Шевченко в американських енциклопедіях". Конференцію відкрив голова УВАН у ЗДА проф. М. Ветухів, а закінчив заступник полови НТШ в Америці, д-р Осип Андрушків. Заля була виповнена публікою.

СУМА У.Н.ФОНДУ В ЦЬОМУ РОЦІ НА ПОНАД 30,000 ДОЛЯРІВ МЕНША

ВІЧЕ В НЮ ЙОРКУ АПЕЛЮЄ ДО ГРОМАДЯН ВИКОНАТИ СВІЙ ПАТРІОТИЧНИЙ ОБОВ'ЯЗОК ТА ВПЛАТИТИ НАЦІОНАЛЬНИЙ ДАТОК

Ню Йорк. — Загальна сума Українського Народного Фонду в 1953-54 р. виносила з днем 12-го березня ц. р. кругло 85,000 долярів, тоді коли вона в тому самому часі минулого року виносила вже 116,000 долярів, отже в цьому році вона 31,000 долярів менша, хоч потреби цього фонду в порівнянні з минулим роком на багато збільшилися — ствердив касир УККомітету, п. Йосиф Лисогір, промовляючи минулої неділі, 14-го березня ,на „всенародному вічу" в справі Народного Фонду, скликаному до Народного Дому місцевим Комітетом Об'єднаних Організацій. Віче відкрив голова цього Комітету, п. Петро Кучма, передаючи дальший його провід адв. М. Пізнакові, що в своїй вступній промові подав низку вияснень про працю УКК та його фінансові потреби.. Дальшими промовцями на вічу ,крім адв. Пізнака і п. Лисогора, виступали: д-р Василь Вишиваний, голова створеної Об'єднаним Комітетом спеціяльної комісії для справ Народного Фонду; проф. Іван Вовчук, член Політичної Ради УКК, ред. Володимир Душник, член Політичної Ради УКК і редактор „Українського Бюлетеню", п. Юліян Ревай, директор канцелярії УКК, та д-р Володимир Ґалан, екзекутивний директор Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, який, підтримуючи справу Народного Фонду УКК, звернув рівночасно увагу на актуальну справу нового іміграційного закону та переселення і допомоги українським залишенцям в Европі. Всі промовці підкреслювали великі завдання УКК і потреби Народного Фонду, стверджуючи рівночасно занепад того фонду в порівнянні з минулим роком. Ілюстрацією того може послужити, крім зменшення суми самого фонду, ще такий факт, що в минулому році на терені Великого Ню Йорку було 1,350 осіб, які вплатили Національний Даток, а в цьому році їх є вже тільки 718. В промовах, як і в дискусії, єдину причину зменшення Народного Фонду добачувано в поступовому байдужінні наших громадян до обов'язків нашої спільноти. Загальну суму Народного Фонду можна ще буде поправити, бо з технічних причин бюджетовий рік Н. Фонду продовжено до 17-го квітня ц. р. Віче в результаті ухвалило одноголосно відчитану мгр. Гуглевичем резолюцію, в якій закликається всіх громадян не тільки Ню Йорку, але й інших місцевостей докласти всіх зусиль для збільшення загальної суми УН-Фонду, рішального в праці УККомітету та в українській визвольній політиці у вільному світі.. Віче закінчено гимном „Не пора . . ."

Айнштайн проти „інквізиції" на переслуханнях

Прінстон, Н. Дж. — Професор Альберт Айнштайн рекомендував інтелектуалістам „відмовлятися від участи в усіх заходах, які порушують конституційні права одиниці." Це відноситься до „всіх інквізиційних установ, які цікавляться приватним життям і партійними зв'язками громадян" — казав Айнштайн. Бо „хто бере участь в подібних діях — той стає співучасником порушування Конституції." Професор Айнштайн склав ці заяви у відповідях на запити, з якими до нього звернувся Комітет Громадянських Вольностей з приводу 75-роковин його народження. Цей комітет влаштував був дискусійний вечір в день народження Айнштайна, але ювілят особисто на дискусію не явився, але дав відповіді на поставлені йому запити. Сол Стейн, директор Американського Комітету для культурної волі заявив, що Комітет Громадянських Вільностей нещирий у своїх діях, бо досі не заявив, чи виступав також в обороні громадянської волі і в країнах поза залізною заслоною. З приводу 75-роковин з дня народження Айнштайна 15 науковців, що дістали нагороду Нобеля, та багато інших науковців і визначних державних мужів надіслали Айнштайнові свої привітання. Американська преса, відмічуючи 75-річчя Айнштайна, — підкреслює його наукову „геніяльність", але рівночасно згадує про його делетантизм у політиці.

Внаслідок торнадо згинули в Джорджії 7 осіб, а багато поранених

Атланта, Джорджія. — Сильні торнадо спричинили смерть 7 осіб, в тому числі 4 дітей, в двох місцевостях стейту Джорджія. Всіх поранених около 70 осіб, а матеріяльні шкоди становлять понад 23 мільйони долярів. Найсильніші торнадо пронеслися в місцевостях Мейкан і Колумбус, де минулого року від торнадо згинули 18 осіб, а матеріяльної шкоди спричинено на 30,000,000 долярів. Одночасно з торнадом сильні буревії занотовано в цілій Джорджії і Алабамі. Після торнадa впав зливний дощ, який трьома цалями води покрив усю околицю. Найбільшої шкоди зазнало летовище Лосон Форт Беннінґ, де знищено 8 великих літаків, т. зв. „літаючих скринь." — Також великі шкоди заподіяло торнадо на площі, де відбуваються вправи парашутистів.

ЗАКІНЧИЛАСЬ СЕСІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

Триднева сесія Української Національної Ради закінчилась, перевівши частинну зміну Тимчасового Закону про реорганізацію Державного Центру УНР, обсадження вакуючих становищ новообраними діячами й затвердженням нового Виконного Органу УНРади. Президентом УНР, як уже повідомлено, — став д-р Степан Витвицький. Його заступником, згідно зі зміною дотеперішнього згаданого Тимчасового Закону — обрано ген. О. Удовиченка. — Головою Української Національної Ради став Осип Бойдуник (ОУН), а головою Виконного Органу інж. В. Созонтів (УРДП). За одержаною відомістю, до складу Української Національної Ради прийнято теж Союз Земель Соборної України (Селянську Партію) В. Доленка. Водночас зактуалізувалось питання перенесення центру УНРади до Парижу.

В СССР ВІДБУЛАСЯ НОВА ВИБОРЧА КОМЕДІЯ

Москва. —В неділю 14 ц. м. відбулася в Совєтах чергова комедія „виборів", в яких „вибрано" 1,331 делегата до Верховного Совєту найвищої „законодатної" установи СССР. Як відомо, в СССР „найдемократичніша конституція" допускає голосування тільки на одну листу, що складається виключно з комуністів та „безпартійних", а всіх кандидатів призначає Політбюро партії. У 1950 р. на 11,090,000 „голосували" 110,785,000 — себто 99,73 відсотка виборців. Для зазначення „об'єктивности" нараховано тоді 305,000 неґативних карток. Цим разом закордонні кореспонденти сподіваються ще вищого відсотка голосуючих в офіційних совєтських повідомленнях. По виборчих домівках грали на патефонах легку музику, а самі домівки були прикрашені транспарентами та квітами. В 27-ій окрузі Москви, де чільним кандидатом був Маленков, вже до полудня нараховано 90 відс. управнених до голосування. — Після голосування, люди масово оглядали завершену будову підземки в Москві, що називається „Велике Коло". (Большой Круг). Вся підземка має довжину 22 і пів милі і саме на день „виборів" призначено відкриття останнього відтинка довжиною 2 милі. Совєтські часописи, з нагоди „виборів" до Верховного Совєту, повні похвал на честь „найдемократичнішої" совєтської виборчої системи, яку протиставиться американській виборчій системі. В Америці, мовляв, під час виборів панує атмосфера залякання, терору й дискримінації, а всі кандидати до парляменту є кандидатами американських мільйонерів. Чужинецькі кореспонденти у Москві мали вільний доступ до виборчих домівок. Обмежені совєтською цензурою, у своїх повідомленнях вони подають виключно загальні факти. Напередодні виборів, в суботу 13-го березня Маленков виголосив „передвиборчу" промову з пересторогою, що нова війна, в якій будуть вжиті різні роди атомової зброї, закінчиться „знищенням" людської цивілізації". Закордонні дипломатичні кола в Москві звернули увагу, що це вперше найвищий совєтський представник говорив не про якусь частину світу чи про капіталістичну систему, а про цілий світ, людство і його цивілізацію. Маленков заперечив, наче б СССР був зацікавлений у продовжуванні „холодної війни", бо, мовляв, холодна війна мусить довести до третьої світової війни, яка призвела б до зруйнування цивілізації світу. Маленков підтримав Молотова, запевняючи так само, як два дні тому той останній, що Женевська конференція є видимим знаком успіху Берлінської конференції і що Совєти бажають собі дальших розмов над вирішенням проблеми безпеки для Европи.

„ПАРИЗЬКИЙ БЛЬОК ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ" ДЕМОНСТРУВАВ У НЮ ЙОРКУ ПРОТИ СССР

Ню Йорк. — „Всі народи Середньої і Східної Европи повинні мати своїх репрезентантів у центральних міжнародних організаціях, особливо в О'єднаних Націях. Тим часом ні один із тих народів не має там свого репрезентанта. Що більше, вони репрезентовані там своїми ворогами. Бо кого представляє пан Вишинський? Щонайбільше самого себе і пануючу російську комуністичну кліку" — казав конґресмен Керстен, який своєю промовою, що була актом обвинувачення проти російських комуністів, закінчив протисовєтську демонстрацію, яка відбулась в неділю 14 березня в репрезентаційній залі Ню Йорку, Тавн Голі. Її уладжено з нагоди перших роковин заснування 8 уярмлених Совєтами країн: України, Білоруси, Грузії, Азербейджану, Вірменії, Ідель-Уралу, Північного Кавказу і Туркестану. Головними організаторами недільної нюйоркської маніфестації єдности згаданих країн були вірменські іміґранти. На естраді засіли репрезентанти названих еміґрацій, по одному від кожної національности, між ними д-р Кость Паньківський, як діючий заступник представника Виконного Органу УНРади в ЗДА. Кожна з названих 8 національних груп виступила з одною концертово-балетною точкою, що були переплітані відчитуванням телеграм і листів з привітами й короткими політичними заявами. Єдину більшу промову від цілого Паризького Бльоку виголосив репрезентант вірмен Навассарджан. Українці започаткували ту маніфестацію, що свій суто-політичний характер сполучила з мистецьким показом. Мішаний хор Православної церкви св. Володимира під орудою проф. Завітневича відспівав дві пісні („Прометей" Стеценка і „Вставай Народе" Китастого), пані Ганна Шерей (сопрано) мала точку сольо-співу, опісля виступили танцюристи з студії В. Авраменка. Велика заля була в більшості виповнена різнонаціональною публікою.

Одна американська дивізія вертається з Кореї до ЗДА

Інчон, Корея. — 45-та американська дивізія перебуває в дорозі з Кореї до ЗДА, де 22 квітня відбуде парадний марш по Бродвею в Ню Йорку. Це перша повна американська дивізія, що залишає корейський бойовий фронт, на якому перебувала майже чотири роки. До Америки вертаються 1,071 вояк і 55 старшин. Вони перебуватимуть в дорозі 33 дні. Окремі полки й сотні дивізії дістануть офіційно назви тих відтинків корейського фронту чи фронтових операцій, в яких приймала активну участь. При виїзді довізії з Кореї, командувач 8-ої американської армії ген. Тейлор високо оцінив її хоробрість і заслуги.

В КАРАКАСІ ПРИЙНЯТО ПРОТИКОМУНІСТИЧНУ РЕЗОЛЮЦІЮ ДОЛЛЕСА

Каракас, Венесуеля. — На Десятій Міжамериканській Конференції більшістю 17 до 1 голоса прийнято запропоновану державним секретарем Джаном Фостером Доллесом резолюцію, яка остерігає СССР проти втручання в справи Західньої Півкулі. Проти цієї резолюції голосував тільки представник Гватемалі, а представники Мехіко і Арґентини стрималися від голосування. Вислід голосування вважають за великий успіх Доллеса, який кілька разів промовляв, щоб не допустити до внесення у свою резолюцію поправок, що їх пропонували головно представники Мехіко й Арґентини. Ця резолюція звучить так: „Контроля політичних установ в будь-якій американській державі міжнародним комунізмом, який прагне поширити цю політичну систему на цей континент, — створить небезпеку для суверенности і політичної незалежности американських держав, загрожуватиме мирові на Американськ. Півкулі і спричинить негайні наради та відповідну акцію, згідно з існуючим договором". Уругвай і Мехіко домагалися, щоб в резолюції ще раз було згадано про боротьбу проти індискримінації та про змагання до поліпшення соціяльних і господарських відносин. Доллес заявив, що ЗДА раді підписатися під цими резолюціями, але зроблять це в окремих декляраціях. Негайно після ухвалення резолюції Доллес відлетів до ЗДА, де почав приготовлятися до Женевської конференції, де західні держави мають переговорювати з Совєтами та комуністичним Китаєм у справі миру в Кореї. Доллес має також продовжувати переговори з совєтським амбасадором у справі контролі атомової енергії.

Комуністичні партизани почали нову офензиву в Індо-Китаї

Сайгон. — Понад 10,000 добре зорганізованих комуністичних партизанів почали з трьох напрямків наступ на найсильніший опірний пункт французів в північному Ляосі, фортецю Дієнбієнфу. У січні цього року комуністи вели були проти Ляосу наступ силами 30,000 війська, але той наступ не вдався. Тепер назване місто-фортеця було спершу збомбардоване сильним гарматним вогнем, з артилерії, що нею вперше послуговуються комуністи, діставши її від комуністичного Китаю. У французьких повідомленнях сказано, що оборона міста „панує над ситуацією", але водночас натякається, що комуністи мабуть будуть старатися за всяку ціну здобути перемогу, щоб мати політичні атути на конференції в Женеві, що розпочнеться 26 квітня ц. р.

Італія під враженням поліційного скандалу

Рим. — Італійські часописи передбачають димісію італійського міністра закордонних справ Піччіоні, що його син був замішаний в скандальну аферу з тайними клюбами, де продавались і заживались наркотики. Ця справа виявилась у зв'язку з трагічною смертю 23-літньої Вільми Монтезі, що її труп знайдено в озері недалеко Риму. Часописи підкреслюють, що коли уряд Шельби дійсно, як заповів був, внесе до парляменту на ратифікацію західній пакт Оборонної Спільноти, то повинен боронити його такий міністер закордонних справ, який користувався б високим авторитетом. Звертають увагу, що американська амбасадорка досі ще не розмовляла з міністром Піччіоні, і це беруть за знак, що його димісія не є виключена. Опозиційна лівиця старається використати ці останні події не тільки для того, щоб повалити теперішній уряд, але взагалі зменшити впливи італійської християнсько - демократичної партії, яку обвинувачується в корупції і приховуванні публічних скандалів. Уряд Шельби видав постанову, згідно з якою всі відвідувачі міністерства мусять вписуватися до книжки при вході до будинку, щоб мати потім евіденцію, які саме люди і в яких цілях приходили до міністерств.

Нова велика летунська катастрофа на Далекому Сході

Сінґапур. — Британський пасажирський літак, що обслугував лінію Австралія—Лондон, розбився при приземлюванні на летовищі в Сінґапурі, при чому згинули 33 особи, між ними 3 чільні діячі американського промислового світу. Вирятувалось 8 членів залоги, але й в ни всі поранені чи попечені. Рятункову акцію надзвичайно утруднювала пожежа і можливість вибухів. Один із членів залоги, що врятувався, заявив, що він мав враження, що деякі пасажири сподівалися катастрофи і товпилися біля дверей літака. З Лондону відлетіла на місце катастрофи слідча комісія.

В СВІТІ

● Нікіта Хрущов під час свого перебування у Варшаві на конгресі польської комуністичної партії виголосив промову, в якій запевняв, що „американські імперіялісти хочуть озброїти німців для своїх темних цілей". Хрущов підкреслював „успіхи" польських комуністів і значення „приязни" між СССР і Польщею для „світового миру".

● Жіралд Гріффітс, 43-літній капітан британської армії в Кенії, в Африці, рішенням британського військового суду дістав 5 років в'язниці за знущання над полоненими членами організації „Мав-Мав". Гріффітс зв'язував полонених дротом, що його перетягав крізь проколювані вуха полонених.

● Один римський ювелір купив на ліцитації в Каїро золоту, виложену самоцвітами табакерку, що знаходилась в колекції колишнього єгипетського короля Фарука, — за $32,200. Штудерно різьблена табакерка була зроблена на замовлення Фридриха Великого, але невідомо, чи він сам її вживав, чи комусь подарував.

● У Марокко засуджено 10 арабів на смерть за доконання ряду вбивств і атентатів з заміром убивства. Один із засуджених признався, що він зорганізував був у місті Фез таку терористичну акцію, що впродовж 3 місяців ані один мешканець міста, автохтон чи француз, не зважилися вийти на вулицю після настання сумерку.

● У Судані відкликано винятковий стан, що його проголошено 1 березня ц. р., коли то, з нагоди приїзду до столиці Судану, Картуму, єгипетського президента Наґіба, вибухли демонстрації, під час яких 30 осіб згинули, а сотні були ранені. Призначене на 1 березня відкриття суданського парляменту відложене було до 10 березня.

● Страйки помалу переведуться в Англії і стануть старомодною зброєю — твердив речник англійського міністерства праці в англійському парляменті. Хоч уряд не заборонює „цієї найбільш драстичної зброї у боротьбі за права робітників", проте сподіваються, що введення здорової системи постійного зв'язку й переговорів поміж робітниками й працедавцями та арбітрального чинника — зробить страйки непотрібним засобом.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРШІ МІЖ РІВНИМИ

Президент Айзенгавер заявився на останній пресовій конференції проти „особистого вивищування", добачаючи в тому „велику небезпеку". Хоч президент не сказав, кого саме він має на думці, загально припускають, що він думав про сенатора МекКарті. Як би не було, проблема, що її він порушив, ширша й глибша від шкоди, яку завдає МекКарті Республіканській партії своєю поведінкою. Бо навіть і ця „шкода" є ще проблематична, коли прислухатися до голосу читачів, що їх, наприклад, видрукував „Ню Йорк Таймс" з 12 березня ц. р. Але не про те мова, чи МекКарті — „герой", чи „кандидат на Гітлера і Мусолліні", як про нього пишуть його противники. Тому, що президент не поводиться в тій справі як диктатор, частина преси, тут і в Европі, починає відмовляти йому тих прикмет великого політичного провідника і державного мужа, про які так голосно говорили під час виборчої аґітації. Мовляв, тепер виявляється, що президент Айзенгавер тих великих кваліфікацій не має... Що більше, починають відмовляти кваліфікацій і найближчим дорадникам президента, хоч, як об'єктивно приглянутись тим особам, то можна тільки ствердити, що вони з посвятою виконують свої важкі обов'язки. Коли ж не можуть здійснювати того, про що була мова під час виборчої аґітації, то просто тому, що воно неможливе до здійснення. Тут і корінь лиха. Бо ж „особисте вивищування" є теж і збоку партії, яка ніби має розв'язку на всі проблеми і має провідників з надзвичайними чеснотами, великою інтеліґенцією, динамізмом і самопосвятою в службі нації, хоч вони цього всього по правді не мають.

Буває, що й сама людина, вибившись у суспільстві на визначне місце, змагає до найвищого проводу самореклямою, при допомозі оплачуваних нею пресових аґентів, або просто самої преси, яка шукає сенсацій, а через те й осіб з ніби „геніяльними" думками і „геройськими прикметами", що подобають на мітичних героїв і великих філософів, кожна заява яких — „вічна мудрість" і „останнє слово" в тій чи іншій складній справі.

Дуже можливо, пише професор Гарвардського університету Джан Кеннет Галбрейт, що ми видумуємо героїв, бо без них не можемо обійтись. Хоч, каже він далі, це мабуть тому, що сьогодні стоїмо перед багатьма важливими проблемами, на які — як здається — нема розв'язки, а це відноситься, як до нашого внутрішнього життя, так і до того, що діється на міжнародному полі. Преса і радіо, пише проф. Ґалбрейт, це добре відчувають і знають, на що чекає загал. Тому і допомагають в шуканні „суперменів", орудуючи тим матеріялом, який є під руками, а це — катастрофа для нації, як теж і тих осіб, „геніяльність" та „геройство" яких роздувається. Прикладом цього останнього, пише Галбрейт, може бути Генрі А. Воллес, бувший віце-президент ЗДА, який був найкращим в історії Америки секретарем хліборобства, а зійшов нінащо, коли „проґресивні" почали розмальовувати його як „філософа", „надію людства" і „світового політика". Таких прикладів подає проф. Ґалбрейт більше, спиняючись вкінці на тих особах, що є тепер при державній кермі і що також падають жертвою „особистого вивищування". Коли йде, наприклад, про секретаря оборони Чарлза Е. Вилсона, то він виявив себе „зразком практичної мудрости" у своєму бизнесі, але ж його представляла партія як людину, яка цілком певно дасть собі раду і „з найбільшим бизнесом у світі", хоч він не мав досі ніякої практики в політиці та розв'язуванні міжнародних проблем. Таку „шкоду", пише Ґалбрейт, завдано й іншим членам кабінету Айзенгавера, а також і самому президентові, бо в виборчій пропаґанді представляли його як „філософа", „державного мужа" і „джерело мудрости", який зуміє говорити з Сталіном, знизить державні борги та ціни на фармерські продукти, дасть собі раду з робітничим законом Тефта-Гартлі та цілком певно об'єднає довкола своєї особи весь американський нарід.

Вихід з цього, пише проф. Галбрейт, є хіба такий, що „в демократії провідники є тільки першими між рівними". З „вивищування" немає ніякої користи ні для суспільности, ні навіть для особи з видуманими чеснотами й талантами.

СПРАВА ВИЗВОЛЕННЯ

Урядове заперечування безробіття, або виправдування його хвилевими перемінами в підприємствах в зв'язку з „переходом до мирного стану", викликало потребу перевірки дійсного стану збоку робітничих кіл. Тому, що місто Ню Йорк і округа Дітройту найважливіші середовища зорганізованої праці, треба прислухатися до голосів робітничих організацій з цих околиць.

Попередньої суботи зібралися на наради в Ню Йорку 250 представників тридцяти двох міжнародних юній Конґресу Індустріяльних Організацій, що заступають думку круґло 500,000 робітників нюйоркської округи, для обговорення дотеперішнього напрямку в безробітті і для визначення способів його припинити. В нарадах брав участь також посадник міста, Роберт Ф. Ваґнер.

Засадничо стверджено, що американська економія перебуває в задовільному стані і не дає причини побоюватися господарської кризи. Одначе представники зорганізованого робітництва вважають, що теперішнє обниження заробітків може дати підставу для протилежних висновків. Як приклади зростаючого безробіття, учасники нарад ствердили, що теперішнє число безробітних у Ню Йорку охоплює 191,000 осіб, а в цілій країні — за останніми звідомленнями — 3,200,000 і що впродовж трьох останніх місяців кількість осіб, що дістають виплати з фонду суспільного забезпечення, зросла з 250,000 до 262,000 в самому Ню Йорку.

Найбільший зріст безробіття помітний в ткацькому промислі, де замкнено дві фабрики, в яких працювало понад 50,000 осіб. Стан безробіття в цій ділянці тепер такий, якого не було від 1932 року.

Серед прибережних робітників, як стверджує Крайова Морська Юнія, минулого літа було затруднених 40,000 її членів, а тепер тільки 15,000. У підприємствах, що виробляють хатню й бюрову обстанову, кількість робітників зменшилася внаслідок того, що ці підприємства перенеслися з Ню Йорку в такі околиці, де робітник дешевший.

Тієї самої суботи відбулося в Ню Йорку зібрання виконного уряду Міжнародної Юнії Електричних, Радієвих та Машинових Робітників, що начисляє в ЗДА й Канаді 400,000 членів. На цьому зібранні стверджено, що застій у праці вже почався і що загальна кількість безробітних у ЗДА дійде до 4,000,000 осіб, якщо взяти за підставу до обчислення кількість безробітних у цілій країні, проголошену федеральним урядом в місяці лютому.

Водночас із нарадами в Ню Йорку відбулися в Дітройті наради Мішиґенської Комісії для Безробітних, яка ствердила, що 15 лютого ц. р. кількість безробітних в цій окрузі досягла цифри 140,000 і становить 9.3 відсотка загальної кількости робітничої сили. Це становить зріст на 33,000 осіб від 15 січня в окрузі Дітройту і дає загальне число безробітних 214,000, або 7.7 відсотка у цілому стейті Мішиґен.

З наведених цифр робиться висновок, що не буде причини побоюватися кризи, якщо відповідні урядові чинники послухають ради робітничих представників, які заявляють, що теперішня система суспільного забезпечення спричинилася до злагіднення небезпеки і що цю систему треба вдосконалити, щоб вона надалі була справжньою забезпекою проти наслідків безробіття.

Як саме цю систему вдосконалити, в цій справі немає однозгідности, але всі промовці погоджувалися на тому, що треба підвишки виплати на час безробіття і продовжити час виплат, Так, напр., нюйоркські наради вимагають підвищити виплати на випадок безробіття на 65 відсотків і продовжити виплату до 39 тижнів, з додатками для осіб, що перебувають на утриманні голови родини.

Крім того, як у Ню Йорку, так і в Дітройті, винесено постанови піднести мінімальну платню робітника до $ 1.25 на годину, мотивуючи це тим, що піднесення робітничої платні спричиниться до збільшення грошового обігу, а це в свою чергу сприяє втриманню цін на належній висоті.

Одначе представники робітничих організацій розуміють, що підставою заробітків, а значить і добробуту, є продукція. Над цією справою застановлялися учасники нарад в Ню Йорку, твердячи, що федеральна адміністрація не плянує підприємств, як це було за попередньої адміністрації, а лише „пливе з водою", тобто приглядається, як підприємці самі наладнують продукцію, без уваги на добробут робітників. Дітройтська комісія ще пригадала, що вона працює над влаштуванням безробітних на різних роботах і впродовж перших двох місяців теперішнього року вистаралася працю для 24,000 робітників. Крім того Мішиґенська Комісія для Безробітних одверто вимагає від федерального уряду федеральних замовлень для дітройтських фабрик, бо уряд досі не звертав на це належної уваги, клясифікуючи дітройтську округу як самовистачальну і ставлячи її аж на четвертому місці у своїх плянах щодо замовлень.

Оці наради представляють творчі змагання зорганізованого робітництва. Не треба, одначе, забувати, про голоси разпачу, або голоси з ворожим наставленням до всієї американської системи, які часом заглушують громадянську здорову критику недомагань в продукції або в розподілі заробітків.

В ТІНІ СМЕРТЕЛЬНОЇ ЗАГРОЗИ

Ще минулого року вийшов з друку грубезний том секретних розмов Гітлера*). Розмови ці провадив він протягом багатьох вечорів в рр. 1941-1944 в колі найближчих співробітників і приятелів. Записував їх майже всі без винятку Борман, шеф нацистської партії, що зник без сліду при розвалі Німеччини. Розмови ці повністю автентичні. В них якнайкраще відбилися властиві думки й погляди Гітлера на прерізні справи. Серед найвідданіших прибічників, Гітлер говорив так, як він направду поодинокі проблеми розумів і як прагнув перевести в життя свої пляни. В тих розмовах Гітлер часто навертав до України. Не треба окремо підкреслювати, що його погляди й пляни були законом для його підвладних, які густою сіткою вкрили були Україну. А втім вони всі не інакше дивилися на ці справи, як сам Гітлер.

Жах німецької окупації під час другої світової війни далеко вже за українським народом. Всі тодішні „сильні світу цього", що бундючно парадували по вулицях Києва, Харкова, Львова, чи Чернівець, що сотні й тисячі населення України слали на смерть, давно вже зникли з лиця землі, і тільки пам'ять їх болючим соромом вкриває їхній нарід. Український же нарід перетривав чергове лихоліття, загоює завдані йому рани; йде вперед у своєму історичному розвитку, не зважаючи на всі перешкоди та утиски збоку червоних окупантів.

*) Hitler's Secret conversations 1941-1944. (Farrac, Straus and Young, New York 1953).

Гітлер, без сумніву, знав ціну Україні! Ось як він висловився про неї: „Подумайте тільки, що буде, коли ми зорґанізуємо речі як слід... Україна продукує тринадцять чи чотирнадцять мільйонів тонн зерна річно!" (стор. 506). І тому з цієї України він хотів зробити перлу німецьких колоній. Гітлер сказав: „Щоб використати властиво Україну — цю нову індійську імперію — я потребую тільки миру на Заході". (стор. 76). Він нехтував господаря цієї землі, український народ, а зокрема українського селянина, про якого згірдливо завважував: „український селянин не має ніякого почуття обов'язку" (стор. 25), а це мало значити, що він духово й соціяльно стоїть на зовсім низькому ступені розвитку. Тому Гітлер глумливо плянував: „Ми будемо постачати українцям хустинки, скляні намиста і все те, що люблять колоніяльні народи" (стор. 29). Українські міста, український промисл мав бути зведений нінащо. „Нам треба будувати всюди вітрякові млини для заспокоєння місцевих потреб — а для великих центрів експортувати тільки пшеницю" (ст. 58). Як відомо, на цьому пляновані Гітлером блага не кінчилися. „Ми будемо — казав Гітлер —— притягати в Україну данців, голляндців, норвежців і шведів" (ст. 29), щоб ослаблювати їх у їхніх країнах, і самі будемо загосподарюватися на їх місці. Та найважніше: „заберемо південну частину України, особливо Крим, і зробимо її виключно німецькою колонією. Ніякої шкоди не буде, коли проженемо населення, яке там є тепер" (ст. 13). І ще раз подібно: „В нас є тільки одне завдання: зґерманізувати цю країну німцями, а місцеве населення трактувати, як червоношкірих" (ст. 51). А що зробити з українським народом? І на це була рада. Одних знищити, других вивезти на тяжкі роботи, а інших поволі вигублювати: „В царині публічного здоров'я немає ніякої потреби поширювати добродійства нашого знання на поневолені народи... І я абсолютно забороняю на тих теренах організувати будь-які кампанії за гіґієну і чистоту. Обов'язкове щеплення проти пошесних недуг мусить бути обмежене тільки до німців..." (ст. 345). В іншому ж місці Гітлер цинічно схвалює слова Бормана: „Якщо тим людям дозволимо... зашвидко розмножуватися, то це проти нашого інтересу. Бо расова натуга, що її виявлятимуть ті прокляті українці, буде справжньою небезпекою" (ст. 447).

На тлі цього, зрозумілою стає й культурна політика німців в Україні під час другої світової війни: „Усувати нужденні житлові будинки, поборювати блохи, постачати німецьких учителів, видавати газети — дуже мало з цього в наших намірах! Ми обмежимося, мабуть, до радіопередатників під нашою контролею. Поза тим хай вони знають стільки, щоб розуміти наші знаки на дорогах і не давати себе переїздити нашим автомашинам" (ст. 57). А на другому місці ще до цієї теми: „(генерал) Йодль має повне право, коли каже про недоцільність подавати в українській мові написи „бережись потягу" (армія була прихильна до українців — дехто з нас думав!); що ж бо на землі значить, коли поїзд переїде одного чи двох місцевих людей" (ст. 78). Грамота для українців особливо непокоїла Гітлера, і він висловлювався в цій справі рішуче проти: „учити... українців читати й писати було б очевидно шкідливим для нас; ... в кожному селі треба встановити голосник, щоб постачати їм окрушинки відомостей і перш за все розривку" (ст. 344). А до цього в іншому місці: „Немає ніякої потреби вчити їх більше, як, скажім, значення дорожних знаків. Навчання географії можна обмежити до одного речення: столицею Райху є Берлін, місто, що його кожен повинен відвідати бодай раз у своєму житті" (ст. 478). І для заокруглення цієї ділянки: „... їх треба тримати на такому низькому культурному поземі, як це тільки можливе" (ст. 343).

Особливим цинізмом і брутальністю відзначаються погляди Гітлера на релігію і Церкву: „В районах, що їх ми окупуємо в Україні, населення горнеться до церков. Я не бачив би в цьому ніякої шкоди, коли б, як це має місце тепер, богослуження правили російські (?!) селяни. Але було б інакше, коли б вони мали священиків, і тому нам слід застановитися, чи допустити священиків назад" (ст. 24). Хтось подумав би, що невдачі в війні з большевиками змінили, принаймні в дечому, ворожу поставу Гітлера до українців, той дуже помилився б. Бо вже після сталінградської катастрофи Гітлер висловлювався: „Нашою політикою на східніх територіях мусить бути така політика, яка сприяла б існуванню якнайбільшої кількости релігійних сект і громад. А коли б хто хотів оформити їх в якусь цілість, я завжди йому скажу: я хотів би, щоб кожна маленька округа мала свого власного Папу" (ст. 545). Або ще простіше: „Ми мусимо не допустити їх повернутися до християнства" (ст. 29).

По прочитанні всього цього не дивно, що Гітлер збирався позбавити Україну будь-яких форм державної організації (ст. 343). Бо, як він казав, „підтримувати Балтійські держави так само не в нашому інтересі, як підтримувати самостійну Україну" (ст. 29). І побіч цього: „Я не маю ніякого застереження проти того, щоб Київ був зметений з лиця землі..." (ст. 58). Бо нащо ж українцям Київ, коли, на його думку, „для них слово ‚свобода" значить митися у святочні дні" (ст. 57).

Мабуть вистачить наведеного тут, щоб з'ясувати грозу положення в Україні на випадок німецької перемоги. Не стало Гітлера, не стало великої Німеччини, не стало німецької загрози. Але про ці речі ми мусимо знати і пам'ятати.

яг.

БУНТАРСТВО ЧИ СЛУХНЯНІСТЬ?

Українці є дуже гострими критиками всяких чужинецьких голосів про совєтські відносини. Ми дуже поквапно й дуже безцеремонно закидаємо американцям, англійцям та іншим незнання совєтської атмосфери та правдивої, нефальшованої совєтської дійсности, і оперуємо такими окресленнями, як наївність, поверховність, чи просто неграмотність. Але водночас раз-у-раз на сторінках української преси трапляється таке насвітлення окремих подій і явищ в Совєтському Союзі і його сателітних державах, яке рішуче вводить баламутство: дезорієнтує своїх і чужих та заслуговує на ті самі епітети, що ми ними обдаровуємо чужомовну пресу. Конкретно: Українська преса й політична література, вся українська політика, змагали й змагають до того, щоб правильно розмежувати в опінії світу те, що в Совєтах правдиве, від того, що є тільки штучною атрапою, кулісою, вивіскою. Ми боремося за правильне розуміння совєтської дійсности і совєтської термінології, починаючи від понять СССР і „совєтського народу" та „совєтської культури", за правильне розуміння, що таке „совєтська демократія" і безліч інших назв та окреслень, придуманих для збаламучення публічної опінії у широкому світі та для витворення про Совєти зовсім фальшивого і невірного уявлення. І дійсно, ніхто так, як українці, не пізнав, що це таке совєтська брехлива пропаґанда, яка це могутня зброя в руках совєтського державного апарату і як вона у практиці виглядає: як виглядає сам технічний апарат совєтської пропаґанди, як цю пропаґанду робиться.

Нелогічним відхилом від правильного пізнання і розуміння, що таке совєтська пропаґанда, є поважний підхід до різних голосів, які лунають з-поза совєтської завіси, наче до подій, вартих глибшої аналізи. Деякі українські часописи, або радше автори, забувають, що в Совєтах не може появитися жадне друковане слово, яке не перейшло б десяток цензур. В Редакції кожного підсовєтського часопису сидять буквально десятки людей, замість кількох осіб, що могли б з успіхом редаґувати невеличку газету. Цей непропорційно великий склад „редакторів" кожної газети чи газетки в СССР та його сателітах потрібний для того, щоб ту саму статтю по десять разів переробляти й переписувати, поки вона остаточно не вийде з рук найвищого цензора і не попаде до друкарні, звідки теж майже як правило її забирають і вже на щіткових відбитках чи таки на відбитій сторінці газети — поправляють, додаючи поклони на адресу партії. Немає теж у совєтському писацькому світі такої примітивної в усьому культурному світі засади, як свобідний вибір газетних тем. Все кероване, диктоване згори, накидуване, або в найкращому разі суґероване й потім партійними відповідальними цензорами приміряване та перешиване за офіційним зразком. Тому, така кволість думки, така одностайність стилю і така вбогість форми.

Очевидно, що інколи буває й картина відворотна: автор (письменник, журналіст), звиклий до шаблону, „перестарається", переборщить чи пересолить, і тоді сам цензор вимазує частину поклонів на адресу партії. Автор не завжди вгадує інтенцію режиму. Навчені сумним досвідом, підсовєтські автори по змозі вистерігаються прославляти поіменно живучих достойників, пам'ятаючи, що славлені Постишев, Косіор, чи десятки й сотні інших — стали „ворогами народу", і тоді дісталося автоматично всім його панеґіристам.

Тому все те, що появляється друком в Совєтах, не можна розглядати, як твори індивідуальні, як плоди індивідуального думання. І тому теж те, що появляється під різними окремими прізвищами, не має ніякого значення. Поминаючи те, що роблені на оригінальних текстах статтей чи книжок, поправки цензорів змінюють первісний текст до невпізнання, або інколи просто підставляють зовсім інший текст під тим самим заголовком і прізвищем „автора", — все, що друкується в Совєтах, треба завжди розглядати, як вислів компартії, як волю компартії, як її чергову заяву чи черговий тактичний хід.

Те саме стосується захоплення совєтськими статтями, які „критикують" совєтські порядки і виступають в ролі „опозиції" до зобов'язуючих совєтських приписів. Коли появляється такий голос, то відомо відразу, що це новий тактичний хід совєтської пропаґанди, інколи, в залежності від справи і способу реалізації, вирішений найвищими чинниками до Політбюра включно. Підписаний під такою статтею чи заявою совєтський громадянин (хай навіть „достойник" з титулом члена Верховного Совєту) авансував на „критика" підсовєтських відносин в будь-якій ділянці загальної підсовєтської дійсности — здебільша на наказ згори, або в найкращому випадку за заздалегідь узгідненим пляном і текстом. Тому просто дивно читати в одному українському еміґрантському часописі поважну аналізу статті Іллі Еренбурґа, з московського журналу „Знамя" в „обороні" свободи літературної творчости, і статті Арама Хачатуряна в журналі „Совєтская Музика", де „критикується" державну контролю композиторської творчости. Авторка тієї української статті захоплюється „відвагою" (так і вживає того вислову) Еренбурґа, а вже просто не знаходить слів похвали для Хачатуряна: „Останнім героїчним, можна сказати, навіть революційним протестом проти партійної мертвеччини є виступ Арама Хачатуряна". Чи можна уявити собі редакцію „Совєтської Музики", яка друкувала б „революційний про-

(Закінчення на стор. 3-ій)

бкр

УКРАЇНА І СВІТ У ШЕВЧЕНКОВЕ СТОЛІТТЯ

(Репортаж з газетних вирізок 1913 - 1914 рр.)

(1)

Проєкт пам'ятника над Дніпром

Катеринослав, 29 серпня 1913. — У колонії Олександрабад, Олександрівського повіту на Катеринославщині, німець Нібур, що поставив уже пам'ятник запорожцям, задумує поставити пам'ятника ще й Т. Г. Шевченкові. Проєкт цього пам'ятника доручено зробити молодому скульпторові, учневі мюнхенської академії Класіну. Він почав уже свою роботу, виконавши на весь зріст постать з бандурою в руках, постать Т. Г. Шевченка і ще деякі постаті, які мали б входити до групи пам'ятника. Постать кобзаря Класін робив з відомого українського кобзаря І. Кучеренка, якого спровадикував задля цього з Харківщини. На березі Дніпра поставлять з дніпрового ґраніту скелю, в якій по середині буде зроблений барельєф Т. Шевченка, над ним зверху буде сидіти кабзар, а коло Т. Шевченка будуть виступати герої його творів: гетьмани, запорожці й інші. Від пам'ятника до самого Дніпра будуть зроблені сходи з ґраніту, по боках сходів буде огорожа в українському стилі, а вздовж огорожі будуть посаджені високі тополі.

Шевченківський комітет з Коршем і Петлюрою в Москві

Москва, 3 грудня 1913. — Заснувався і розпочав свою діяльність комітет для переведення в Москві урочистих свят з нагоди 100-их роковин з дня народження Тараса Шевченка... До комітету ввійшли: академік Корш (голова), присяжний адвокат Хвостов (секретар), помічник адвоката Моргулін (секретар), д-р медицини Дикий (скарбник), історик мистецтва Новицький, директор етнографічного музею Янчук, перекладач „Кобзаря" Білоусов, редактор „Украинской Жизни" Петлюра, доцент університету Пічета, дослідник „Кобзаря" Каліщевський, літератор Сірополко, композитор Подгорецький, композитор Засядко, голова українського музично-драматичного гуртка в Москві „Кобзар", д-р медицини Шміґельський, український композитор Сениця, етнограф Маслов, артист царської опери Павловський, по одному представникові від українських студентських громад при Університеті, Комерційному інституті, Сільсько-Господарському Інституті, Вищих жіночих курсах та інших. Програму майбутніх свят комітет виробив таку: 25-го лютого ранком буде відправлена панахида по Шевченкові в церкві Великого Вознесення. Після 12-ої години вполудне у приміщенні літературно-художнього гуртка по промові будуть прийматись депутації, вислухуватись промови і читатись телеграми тощо. Увечері цього ж дня в тому ж приміщенні відбудеться академічне засідання, під час якого будуть прочитані реферати про Шевченка. Друга частина свята складатиметься з великого ювілейного концерту, що відбудеться в найбільшому й найкращому в Москві приміщенні „Благородного Зібрання" при участі найвизначніших артистичних сил української і великоруської сцени. Під час Шевченкових свят у Москві в приміщенні вищої школи малярства буде відкрита Шевченківська виставка, що складатиметься з 10 відділів, де між іншим буде виставлено чимало нових Шевченкових праць і зв'язаних з ним речей, які до останнього часу не були відомі ширшому громадянству.

Два мільйони примірників календаря, присвяченого Шевченкові

Москва, в грудні 1913 року. — Видавництво Ситіна випустило найбільш розповсюджений у Росії (розходиться більше як 2.000.000 прим.) „Всеобщій" календар на 1914 рік в обгортці з малюнками, цілком присвяченими Шевченковому ювілеєві, і з великим портретом Шевченка, оздобленим малюнками на українські теми. В цій книжці читаємо з характеристики Шевченка: „Мелодія чарівного віршу, глибока задушевність, людяність, щирість, яскравість художніх образів і безмежна любов до народу ставлять Тараса Григоровича в ряд найбільших слов'янських поетів".

Шевченко і київська міська дума

Київ, 25 грудня 1913. — Близький 100-літній ювілей народження великого українського поета Тараса Шевченка розворушив і київську міську самоуправу... До речі сказати, серед київських міських гласних є декілька свідомих українців, проведених у Думі українськими голосами... Перший почин у справі ювілею зробила група київських міських гласних, що подала міському голові заяву про необхідність призначення якихнебудь коштів на опорядження могили Шевченка в Канівськім повіті... Коли з цією справою покінчено, ця сама група міських гласних (пп. Щитковський, Ігнатович, Шефтель, Дубинський, Лаврентьєв, Страдомський, Козинцев та інші) подали нову заяву міському голові про необхідність ширшої організації Шевченкового свята муніципальними заходами. Одночасно міському голові подана була заява від людности міста Києва, підписана 1.183 особами, такого самого змісту, як і заява групи гласних. У заяві людности написано:

„25-го лютого р. 1914 минає сто літ з дня народження геніяльного українського поета Тараса Григоровича Шевченка, поезії якого прославилися не тільки серед його земляків, але й серед інших народів, що мають старі культури. Деякі міста починають готуватися до цього урочистого дня... Місто Київ, де мають будувати пам'ятник творцеві „Кобзаря", не може лишитися бездіяльним і байдужим до цього дня... Отже київській міській думі повинна належати й честь почину та ближчої участи в святкуванні недалеких роковин за прикладом полтавської думи, що недавно пом'янула урочисто батька нового українського письменства — Котляревського. І не може бути сумніву в тім, що київська міська самоуправа, визнаючи та шануючи творчість Т. Г. Шевченка й розуміючи свою громадську відповідальність перед близьким знаменним днем, візьме на себе почин і стане на чолі організації достойного вшанування поета".

Останню заяву в думі зовсім не обмірковувано, бо російські архаїчні закони забороняють органам місцевого самоврядування обмірковувати заяви і прохання, подані безпосередньо людністю. Проте ця заява безперечно справила своє враження і мала не абиякий вплив на постанову думи в цій справі. Щождо аналогічної заяви групи гласних, то її обмірковувано на останньому засіданні київської думи (23 грудня), коли дума більшістю голосів проти єдиного голосу чорносотенця Добриніна постановила зорганізувати Шевченкове ювілейне свято. М. Г.

ІНАВҐУРАЦІЙНА ПРОМОВА НОВООБРАНОГО ПРЕЗИДЕНТА УНР Д-РА СТ. ВИТВИЦЬКОГО

Висока Радо, Достойні Пані і панове!

В тому найбільш важливому моменті мого життя вся моя життєва свідомість і кожний відрух моєї душі — Україна. Україна та, що була перед нами на протязі століть, що є у нас, і та, що буде по нас. Ту однодушність, з якою Висока Рада виявила свою волю відносно мого вибору, я не вважаю як вияв прихильного рішення до мене, а радше як вислів ваших глибоких патріотичних почувань до тої справи, якій всі ми служимо. Він доводить, що є моменти, в яких наші серця б'ють одним ударом.

Коли оце стоїмо на порозі нового етапу нашої державницької дії, то перш за все повертаємося з доземним поклоном до наших княжих володарів, до великих гетьманів, будівничих нашої недавньої державности, до великих творців нашої культури і просимо у них ласки і підтримки у виконанні наших найважніших завдань. А другий наш поклін — нашим братам і сестрам, що стоять у постійній героїчній боротьбі з ворожим окупантом та разом з тим для них наші сердечні бажання їх скорої перемоги. Наш нарід рівнож всім українським вигнанцям, що не раз у злиднях дожидають дня народного визволення. Дай Бог, щоби вони його діждались якнайскорше.

На які ж то підстави спиратимемось у нашій дії в новім періоді нашої праці. Отож, на ті самі, що й давніше. Перш за все на власну силу народу, на його велику історію, державну традицію, безцінні скарби його душі, його духову творчість і високу культуру, а врешті на ту таємну міць, що дозволила народові роздертому ворожими займанщинами, перетривати століття жорстокої неволі і зберегти себе як націю. І ще на одну силу ми спираємося. Ото ми були свідками, як після закінчення другої світової війни західній світ отворив навстіж свої двері тріюмфальному походові та експансії московського большевизму. На землю злинув большевицький „янгол миру". Державні мужі західніх країн повірили, що оце прийшла для них ідилія миру, щастя й добробуту, і у висліді того ці країни склали свою зброю. Лише один не зійшов з бойового фронту і не склав своєї зброї — це український нарід. Його акція спротиву ведена у виді збройних виступів організованих частин Української Повстанської Армії та у виді подвигів незчисленних та безіменних революціонерів, що діють скрізь по Україні — це в історії визвольних рухів феномен винятковий. Ця акція має першорядне значення не тільки для нас, але й для чужинецького світу: вона, ведена без жадної моральної й матеріяльної допомоги підтримала віру у непереможність вільної людини, і дала свідоцтво відвічній правді, що понад усяке насильство, понад репресії, арешти, концентраційні табори, понад голод і розстріли сильнішою є незламна сила людського духа.

Стоїмо за єдину Україну. Ми протягом своєї цілої історії не були ніколи окупантами і нині не прагнемо захвату чужої території. Наші сусіди з заходу і сусіди зі сходу покликаються на т. зв. історичні права, себто на століття нашої неволі. Але інститут індивідуального людського невільництва проіснував цілі тисячоліття, а прецінь він був остаточно засуджений і ліквідований культурним світом. Східні сусіди заманюють нас міражем великих імперіяльних комплексів і великих шанс, коли б ми з ними увійшли у федеративний зв'язок. Вони бажають нас переконати, що це шанси великої імперії, яка сягатиме від Сяну до Владивостоку. На те ми відповідаємо, що ми зовсім не прагнемо блискучих перспектив великої імперії від Сяну по Владивосток. Ми назавжди позбулися русофільської федеративної омани. Одним і другим нашим сусідам відповідаємо коротко: віддайте нам нашу землю. І коли хтонебудь схотів би простягнути свою руку по яку небудь частину української території, той стрінеться з переможним відпором одностайного українського фронту, в якому знайдуться всі українці без різниці їх місця походження, віри, партій, переконань і світоглядів. Водночас заявляємо, що не маємо жадних почувань ненависти і до одних, ні до других наших сусідів та бажаємо з ними жити в мирі і згоді.

Нашу незалежну українську державу хочемо побудувати на демократичному ладі, в якому буде пошановане достоїнство людини, її свобода і буде забезпечена можність її матеріяльного добробуту і повного її духового розвитку. Народам, які живуть поруч нас на нашій землі, хочемо забезпечити їх повні національні та релігійні вольності.

В нашій політичній акції за кордоном включаємося у фронт західніх народів, що стоять у боротьбі з російським большевизмом, як самостійний незалежний партнер. Можна без перебільшення ствердити, що в політичному плянуванні західнього світу, особливо ж З'єдинених Держав Америки, відносно середньої і східньої Европи Україна займає чи не центральне місце. Це в першу чергу треба приписати — не враховуючи сюди таких факторів як геополітичне положення, число населення, господарське значення — зростові української національної сили. Пробуючи їй протиставитись большевицька пропаґанда послуговується трафаретними обвинуваченнями про діяльність мітичного фашизму та про інтриґи західньої буржуазії на Україні. Це ані фашизм, ані буржуазна інтриґа. Це хвиля могутньої народної стихії, що стрясає основами Кремля. Яка далека дорога від громадки Крутянських героїчних студентів до патріотичної постави народніх мас, які помічаються чужинцями на вулицях українських міст. Яка багата ця дорога своїм досвідом і наукою безцінною для всяких філософів і соціологів. В горнилі большевицького терору сформувався новий український чоловік. Цей розвиток іде не тільки вшир, але він поступає рівно ж в глиб і проявляється у творчости української культури, якій большевицький режим раз-у-раз закидає націоналістичні ухили. Це жадні ухили, це інтеґральна боротьба за українську духовість. Коли большевики вимагають, щоби вона була тільки по формі національна, а по суті совєтська, то ми боремося за те, щоби вона була і по формі, і по своїй найглибшій суті українська і лише українська. Накинену йому боротьбу за свою душу український нарід напевно виграє. І ми бачимо як живо реаґує большевицьке правління на цей нестримний процес цілою майже безперервною низкою політичних мір, які мають своїм завданням приєднати настрої нашого народу і їх до певної міри, бодай, заспокоїти. Ця низка в останньому часі починається відставленням московського проконсуля на Україні Мельнікова, а завершується недавнім совєтським актом прилучення Криму до України. У моїх руках номер американського щоденника „Ню Йорк Таймс'у" з 1 березня ц. р., якого кореспондент доносить, що ніколи ще від упадку царського режиму не було такої кількости масових просто покликань українців на провідні пости в цілому СССР і поодиноких його республіках, як це сталося в недавному часі. (Тут промовець цитує кільканадцять прізвищ). Що більше, висувається большевиками теза про передове становище СССР не тільки російського, але й українського народу, відновлюється наука про дві руські народности. Але ці спокусливі заходи не зведуть нашого народу з його шляху боротьби за незалежну українську державу, в якій влада не буде належати ніякій тоталітарній партії, а цілому народові.

З тої то зростаючої сили українства береться в першу чергу та увага, яку присвячує західній світ українській справі. Але в тій його настанові немаловажну роль відограла теж і відограє українська еміґрація, а серед неї в головній мірі наш Державний Центр. Висока Рада довідається із звітів Виконавчого Органу про всю пророблену серед дуже важких умов його відносну працю. Одним з капітальних його осягів є повільний, щоправда, але все ж таки поступаючий процес м. ін. освідомлення американської політичної думки, що головною загрозою всесвітнього миру й людської свободи є не сам большевизм, а російський імперіялізм. В противагу до претензій і посягань того ж імперіялізму Державний Центр виставляє поруч вимоги незалежности України проєкцію міжнаціональних з'єднань східньої і центральної Европи. Їх зв'язком є формація Паризького Бльоку і проєкт його зв'язку з народами Центральної Европи. Це виводить українську визвольну дію з деякої її ізоляції, дає їй широку платформу і впроваджує нас в міжнародній світ як один з головних елементів цього майбутнього нового фактора всесвітньої політики. Багато з того, очевидно, є ще до опрацьовання. Ця проєкція дає нам одну з передових ролів в майбутній конструкції нового ладу на европейському сході та накладає на нас чималу відповідальність і чималі обов'язки, вимагаючи від нас багато труду і великої вмілости.

Осяги нашої політичної акції закордоном були б іще більші, якби українська політична еміґрація була об'єднана в одному фронті, тобто в Державному Центрі. Слід зауважити, що той вид, який уявляє собою українська політична еміґрація, зменшує успішність нашої політичної праці. Її внутрішні міжусобиці в значній мірі походять з хворобливої туги за Батьківщиною, а далі деколи з гіпертрофії патріотичних почувань. До того міраж нашої остаточної мети відриває надто часто наші очі від реальної дійсности зовнішнього світу та його умов. Той патос патріотичних почувань двох поколінь: тих воїнів, що бились за українську державу під час першої світової війни та зараз після неї, і тих, що бились і б'ються за неї під час і після другої світової війни — міг би перенести гори, якби його вияви були зосереджені в одному центрі і ним керовані.

Але проте оце недавно зібрала нас усіх разом в одно сумна подія, якою була смерть Президента Андрія Лівицького, коли ми віддавали йому останню свою послугу. Зібрала вона нас перш за все тому, що явище смерти наближує людей до себе і примушує їх вийти з оков дочасности та оглядати світ і його речі з висоти непеминаючих вартостей. Та разом з тим єднав нас у похоронному обряді ще один комплекс тої самої, але вічно живої категорії, якому на ім'я Україна. Не мав би тоді об'єднати нас спільний змаг за вільне життя народу, перед яким відкривається битий просторий і ясний шлях? Зробімо все, що є в людській спроможності, щоби на тому шляху ми знайшлись врешті усі в одній одностайній боєвій лаві.

Молімо Бога, щоби благословив нарід і нашу працю для його визволення.

БУНТАРСТВО ЧИ СЛУХНЯНІСТЬ?

(Закінчення зі стор. 2)

тест проти партійної мертвечини", не упевнившись раніше, що цей „протест" є не тільки дозволений, але бажаний і наказаний, бо це така нова партійна тактика?! Еренбурґ і Хачатурян в ролі героїв, що роблять революцію проти совєтської дійсности, — чи не справді сенсація! Адже обидва вони — це від років патентовані трубадури совєтської пропаґанди, один в ділянці літератури, другий в музиці. Сьогодні пишуть про конечність злагіднення, завтра — про необхідність загострення цензури над письменниками, чи музиками, — так, як їм скажуть. І їхні імена теж не мають ніякого значення під отими статтями, бо тими самими чи подібними словами мусів би написати на ту саму тему будь-котрий інший підсовєтський письменник чи композитор, коли б йому наказали це робити.

Очевидно, що не можна виключати елементу тихої боротьби проти існуючої дійсности й у царині підсовєтського духа, в царині літератури чи музики. В українській підсовєтській літературі ми мали безліч „ухилів", завжди з трагічними особистими наслідками для письменників. Московські журнали найменше заслуговують на підвищення їх до ролі революційних трибун, що друкували б революційні статті. Це, власне, клясична атрапа, це клясичний приклад тимчасової партійної комуністичної тактики, яка демонструє свободу критики і має на цілі викликати в наївному закордонному Заході враження, що в СССР настає ера свободи.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

З діяльности місц. Громадського Комітету Збірки на Інвалідів.

Згаданий Комітет в складі пп. д-ра П. Гайдучка, С. Левицького, І. Пастуха, д-ра В. Бемка, зорганізований в дні 22 серпня 1953, закінчив свою діяльність в дні 17 грудня 1953.

I. — Згад. Комітет перебрав до розпродажі жетони-Дар Українському Інвалідові — Сусп. Служби ОбВУА від ОбВУА Нюарк на суму $1,875, Брацтва ІУД-УНА Нюарк $300, разом на суму $2,175. — Розпродано жетонів на суму $600.25. Повертається нерозпродані на суму $1,574.75.

II. — В збірковій акції взяли участь Т-ства міста Нюарк з таким вислідом: 1. ОбВУА $294; 2. Брацтво І УД УНА $81; 3. Марійська Дружина Пань $51.50; 4. ООЧСУ $35; 5. Презвитерська Церква $43.75; 6. ОДУМ $33; 7. Провидіння, Брацтво ім. Мазепи $15; 8. Самопоміч $10; 9. Пласт-Прият $5; 10. У. Н. С., Брацтво Св. І. Хрестителя $2; 11. ПАВНА $11. — Разом на суму $581.25.

III. — Заходами Комітету переведено: а) розпродаж жетонів під Православною Церквою УАПЦ в дні 8 листопада м. р. з вислідом $19; б) збірку під Українською Греко-Католицькою Церквою в дні 28 листопада м. р. з вислідом $150.50;, яку перебрала каса парафії виставляючи чек на суму $150.50 на адресу д-р Дмитро Вобанич, голова СУВІА — Зальцбурґ, Австрія Гельбрунерстр. 18, який то чек член Комітету д-р Володимир Бемко переслав в дні 29 листопада м. р. адресатові.

Заходом Комітету Тов. Чорноморська Січ асиґнувала квоту $100 — $10 окремі члени, разом $110 на українських інвалідів, які вислали безпосередньо 75% суми до Союзу Українських Інвалідів Німеччина, 25% суми до Союзу Українських Інвалідів, Австрія.

IV. — В збірковій акції слідуючі т-ва відмовили своєї участи: 1) Пласт — подаючи причину, що тепер переводить збірки на свою оселю; 2) СУМА — брав участь в перших засіданнях, а при ліквідації Комітету повернув усі жетони заявляючи, що збірки не перевів, бо Головна Управа СУМА про цю акцію нічого не знала.

V. — Комітет відбув 7 засідань. Адміністраційні видатки покривали члени Комітету.

VI. — Протоколи нашого Комітету передається до архіву ОбВУА — Нюарк.

VII. — Ліквідаційний протокол Комітету дістають: а) Комісія Суспільної Служби ОбВУА, б) ОрВУА, Нюарк, в) члени Комітету, г) преса: „Свобода", „Америка".

За Комітет:
Д-р П. Гайдучок, голова;
Інж. С. Левицький, секр.

Нюарк, Н. Дж.

Спільний піврічний попис учнів УМІ.

Коли взяти під увагу порівняльно короткий час існування Українського Музичного Інституту та його філій і зважити всі передумови праці над музичним вихованням нашої молоді, треба з признанням ствердити, що Музичний Інститут у сто відсотках виконує оте завдання, що виявляється у великому поступі, який зробила наша молодь від часу спрямування її на правильний шлях музичного навчання, себто до Українського Музичного Інституту.

Отсі думки підтвердив спільний попис учнів відділів Українського Музичного Інституту (Нюарк, Джерзі Сіті, Елизабет і Пасейк), що відбувся в неділю, 28 лютого ц. р. в залі „Ґріффіт Авдиторіюм" в Нюарку, а на якому виступали учні кляс учителів Т. Богданської, Д. Каранович, Г. Клим, Р. Темницької і О. Чапак.

Переходячи до звідомлення з самого попису, треба з приємністю ствердити велику музикальність у більшості учнів, почавши від найнижчих років навчання, а дальше певність, точність виконання та розуміння ідей виконуваних творів. Хоч тут і там завважувалося малу трему у деяких виконавців, а все ж таки видно було велику працю, вложену ними у підготовці до попису; ми певні, що у майбутньому, при частіших виступах, вони позбудуться того хвилювання, що являється невідлучним товаришем тих, які ніколи або дуже рідко виступають перед ширшою авдиторією.

Успіх усіх тих молодих виконавців треба завдячувати в головній мірі учителям згаданих вище відділів, що не жаліють ні труду ні часу, а якимсь спеціяльним підходом вміють вщеплювати в молоді душі все те потрібне музичне знання, що формує їхній світогляд та розвиває найкращі та найшляхетніші почування молодої людини.

Не можна закінчити цього короткого звідомлення, не висказавши подяки Батьківському Комітетові, а головно д-рові Голінатому і д-рові Богданському за використання прекрасної залі „Ґріффіт Авдиторіюм" з дуже добрим інструментом на попис, як і за всю працю, зв'язану з організацією цих філій Музичного Інституту.

Іван Недільський.

Ню Йорк, Н. Й.

Річні збори 2-го Відділу ООЧСУ.

Дня 30 січня ц. р. відбулися річні збори 2-го Відділу ООЧСУ в Ню Йорку. Голова Головної Управи проф. Ів. Вовчук в короткому, змістовному привіті, вказавши на небезпеку „російських імперіялістичних псів, що все зазіхають на наші національні ідеали", закликав присутніх бути чуйними і кожночасно готовими якнайгостріше реаґувати на знеславлення доброго українського імені, як це було із статтею Ал. Даліна в журналі „Ню Лідер", в якій він вояків УПА назвав фашистами. На рішучий протест Управи 2-го Відділу ООЧСУ А. Далін дав у тому ж таки журналі відповідь, сповнену зоологічної ненависти до української самостійности. Наш змаг за кордонами Батьківщини — сказав проф. Ів. Вовчук — має йти впарі із збройним змагом Воюючої України та її формаціями: ОУН — УПА — УГВР.

Як виходить зі звіту уступаючої Управи, зокрема її технічного секретаря п. І. Шевчука, 2-й Відділ, що нараховує тепер 204 активних члени, перевів за час своєї каденції поважну працю. І так, Відділ брав активну участь майже в усіх імпрезах, що їх перевів Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій Ню Йорку, виїздив на зустріч з українцями Канади з нагоди 700-ліття заснування Львова та коронації короля Данила; пікетував приміщення, де „проґресивні" справляли поминки по Сталінові; брав участь в параді льояльности, в поході, зорганізованому в 20-ті роковини створеного большевиками в Україні голоду, у відзначенні 10-річчя АВН і 35-річчя проголошення соборности України.

В звітному періоді 2-й Відділ ООЧСУ улаштовував віча, літературні вечори, виступи „живої газети" та забави з танцями. При Відділі існує бібліотечка. Жіноцтво Відділу прийняло жваву участь у влаштовуванні Міжнародної Жіночої Виставки, а також відбувало наради з жіноцтвом ООЧСУ Відділів в Нюарку. Референтка жіноцтва п-ні Д. Степаняк з представницею ПАВНА п-ні Д. Процик на прийнятті у бувшої американської амбасадорки в Люксембурзі п-ні Перл Места вручила їй письмо від організацій визвольного фронту.

Голова 2-го Відділу п. М. Комарницький в своєму звіті, вказуючи на недоліки та осяги Відділу в його праці, зокрема серед американського світу, підкреслив потребу ще більше пропаґувати українську визвольну боротьбу саме тепер, коли Москва святкує 300-ліття підступного Переяславського акту 1654 року.

Голова Контрольної Комісії, п. Мик. Ривак, після дискусії над звітами членів Управи, поставив внесок на уділення абсолюторії уступаючій Управі, що присутні одноголосно потвердили.

До новообраної Управи 2-го Відділу ООЧСУ ввійшли: голова — М. Комарницький (четвертий раз з черги), заступник — Ол. Кейс, секретар — М. Фурда, реф. Жіноцтва — Алла Давиденко, тех. секретар — М. Корнага, фін. референт — М. Кузик, референт інформацій та зв'язку — д-р О. Соколишин, орг. референт — Ст. Чума, культ.-освітній референт — І. Рицар, імпрезовий референт — М. Сидор, бібліотекар — В. Наум, господар і кольпортер — В. Мигаль, член Управи — П. Поліщук. Контрольна Комісія: В. Повзанюк, Я. Воловодюк та В. Копчинський.

Інформ. референт 2-го Відділу ООЧСУ:
Д-р О. С.

Аллентавн, Па.

ЗАМІСТЬ ДОПИСУ

Неділя 10 січня, перша неділя після цьогорічних Різдвяних Свят. Ранок сонячний, веселий, але опівдень хмари заховали сонце.

Одначе, ані далека дорога, ані заповідь радіо про близьку сніговію, не стримує мене вирушити автом у дорогу до Алентавн, на концерт колядок Українського Мужеського хору з Лігой Валей, бож, Алентавн — це молоді роки мої, роки радісної праці з молоддю і для неї. А — що головне — в хорі половина тих, кого приходилось учити й „Отче-нашу" й „Вірую" та любови до рідного народу і його прекрасних пісень... Сяк-так їхалося до Ветлегему, від нього до Алентавн всього 5 миль. Думалося, що таки вдасться встигнути на початок концерту. Та, сніг, що перед Ветлегемом був дрібненьким і не дуже рясним, у самому місті почав падати густо й великими шматками.

Через місто ледве сунемось. Разом з зусиллям переборюємо навіяні місцями гори снігу, до голови починають лізти невеселі думки.

Поперше, — чи встигнемо на концерт і, подруге — а може через непогоду той концерт і не відбудеться? Одначе, українська впертість зробила своє, — пів години тяжкої дороги й наше авто стає стає перед будинком Німецького Співочого Т-ва в Алентавн. Проте, — наші сумніви ще не розвіяні, бо... перед будинком ані душі, а сніг далі сипле й сипле. На серці стало легше, коли переступив поріг вхідних дверей й почув спів, що доносився з залі. Але, хвилина пізніше й серце знову неспокійне, бо ... з недалекої залі залунали рясні оплески, якими нагороджено хор. Та, на цей раз, неспокій радість оповила,яка, з хвилиною, коли вдалося протиснутись до залі, заставила серце майже перестати битись, бо... залю по береги заповнили свої й чужі; а з їхніх очей легко було вичути, що всі вони переживають велику мистецьку насолоду. Пережив її того дня і я, до решти надуживши своє вже таки літнє серце. А не було іншої ради, бо, поза насолодою, яку викликало дійсно високомистецьке виконання колядок, хор викликав у мене ще й почуття безмежного вдоволення за перейдений життєвий шлях. На сцені стояли оті мої колишні Івасі й Михасі, — сьогодні вже дорослі й дзвінкі тенори та густі й м'які немов оксамит, баси... Дякую Вам мої друзі, що відкрили в юності свої серця для моїх наук, що не змарнували зерна, яке я щиро сіяв у ваші душі й за те, що пам'ятаєте чиїх батьків ви діти. Співайте, дорогі, далі, співайте так, щоб ваша пісня отеплила захолоднілі на недолю нашого народу серця своїх і чужих. Співайте з вірою, що гомін вашої пісні перелетить Карпати й пролунає ген аж по річку Кубань та хоч на мить розвіє ту тугу, що її навіяли Україні роки страшної московської неволі. Щасти вам Боже, мої дорогі, любі Степани, Андрії, Івани, Володимири і всі, всі колишні мої шкільні діти.

Про Український Мужеський хор з Лігай Валей вже не раз писалося. Коли ж ще про нього згадую й докучаю своїм дописом редакторові та читачам (останнім, оскільки редактор буде в доброму настрою і пустить допис у світ), то роблю це лише і тільки з однією метою: — збудити до праці серед наших наймолодших від мене молодших братів сопастирів й переконати їх до обов'язку самим не забути чиїх батьків вони діти та навчити маленьких тепер Стефанців, Андрійців, Володимирців, Івасів любови до свого рідного взагалі, а до української пісні, зокрема. Тоді, напевно, на старість і вони будуть мати хвилини великого вдоволення з перейденого життьового шляху, тоді і їм дорослий вже Івась або Михась своїм поцілунком осушить сльозу радости, як мені 10 січня осушили її на щоці колишній Стефанцьо, а теперішній Пан Степан Маркович, та Пан Володимир Фартух, гарний тенор і бас, Українського Мужеського Хору з Лігай Валей.

При кінці коротенько ще про одно, а саме: мені теж медвідь на вухо не наступив, колись самому приходилось диригувати, а тому напевно не перебільшу, коли ствердижу, що в особі п. Олекси Дідуха хор знайшов багато Богом обдарованого диригента. Дякуючи якому хор з Лігай Валей досягає вершків співочого мистецтва. Цим дорібком хор щедро ділиться з українським та чужинецьким слухачем і в цьому його велика заслуга перед Богом і Україною. Щасти Боже хорові в дальшу творчу путь!

о. Григорій Пишок

Филаделфія, Па.

Филаделфійська молодь вшанувала героїв Крут

Молодечі організації міста Филаделфії спільними силами влаштували вечір, присвячений героям Крут, що пройшов з великим успіхом. Після змістовної доповіді п. І. Головінського, яку супроводила почесна варта сумівців і одумівців на сцені та в залі по обох боках, виступила юнацька струнна оркестра, що виконала кілька жалібних пісень. Серед деклямацій треба відзначити виступ п. Валентини Гурської, що надхненно продеклямувала вірш „Крути" О. Стефановича. Інсценізація, в якій п. Грималюк розповідав групі пластунів про події під Крутами, відбулася свіжо і оригінально. Вечір закінчено відспіванням національного гимну.

Д-р В. Помірко, вет. лікар

СКАЖЕНИНА В АМЕРИЦІ

Майже в кожному числі щоденної американської преси зустрічаємо тепер нотатки про вибух чи поборювання скаженини, чи покусання людей. Скаженина є загрозою життя людей і навіть цим мусіли заінтересуватись законодатні установи Америки.

Вже за Аристотеля знали про скаженину, про небезпеку покусання скаженою собакою. Та ще до 18 століття вірили в спонтанні вибухи скаженини такі, як гаряча їжа, брак води, незаспокоєння полового гону й інше. Щойно Пастер довів, що скаженину спричинює вірус.

Скаженина це дуже заразлива недуга і все, майже без виїмку, кінчиться смертю. При типовім перебігу, скаженину цікує утрата свідомости, нервові подразнення і вкінці параліч. Скаженина, звичайно, переноситься через покусання одної хворої звірини на другу або людину.

Одинока Австралія є вільною від скаженини. У всіх інших частях світу виступає скаженина серед собак, котів, вовків, лисів, шакалів, гієн і борсуків. Всі інші звірята і людина тільки через покусання вище вичисленими м'ясожерними звірятами і то 80% собаками, захворовують на скаженину.

Вірус скаженини сконцентрований в першій мірі в центральній, нервовій системі, відтак в слинянках, в слині, в слізній залозі і в черевосливниці. Рідко в молоці, частіше в крові.

Дуже важним є де і як покусає скажена собака. Велика і глибока рана від покусання є дуже небезпечна, як теж місце покусання, яке є дуже унервлене і повне лімфатичних посудин та близько мозку (лице). Та не кожне покусання скаженою собакою викликає скаженину, бо іноколи кров змиє вірус або ділання ліків убиває вірус. По статистиці то тільки 40% покусаних набирається скаженини.

Хворіють скажениною переважно пси, і то безпанські та головно літом.

Перші познаки по вкушенні приходять в два тижні або й пізніше, часом від одного до двох років. Пересічно від 2 до 6 тижнів. Перебіг скаженини має три фази: спокійна — меляхолійна, подразнення — шалена і параліч — депресія. Теплота тіла під час недуги підноситься від 1 до 3 ступенів, пульс приспішується а віддих є утруднений. Час тривання скаженини від 4 до 7 днів і недуга все кінчається загибіллю — смертю.

Де є поширена скаженина серед звірят, там часто є випадки серед людей. В 90% люди заражуються скажениною від покусання хворими собаками, від котів 8%, а решту вовки і інші. З покусаних людей умирає на скаженину від 16-20%, від вовків від 60-90%, головно покусаних на лиці і руках. Час інкубації скаженини у людини є пересічно 5—8 тижнів, інколи тільки 5 днів або 8 місяців.

Охоронним щепленням людину врятовується перед смертю, менше як 1% однак умирає на скаженину. Чим скоріше по покусанні хворою собакою приступається до щіплення, тим успіх певніший, як теж певніший, коли рани покусання є на ногах ніж на лиці.

Все вище наведене, хоч в скороченні, вистачає, щоб в поборюванні скаженини серед звірят в Америки кожний громадянин включився в ту боротьбу та йшов на зустріч усім поліційно-здоровельним зарядженням, їх совісно виконував і тим самим себе і других зберігав перед смертельною недугою.

НЕМАЄ ПАСТИ, ЯКА ЗАБЕЗПЕЧУЄ ЗУБИ ВІД НИЩЕННЯ

Ст. Пол., Міннесота. — 71-ій річний з'їзд членів Дентистичного Товариства стейту Міннесота видав осторогу про те, що немає в продажу такої пасти до нищення зубів, яка, як це часто реклямується, не допускає до псування зубів. Секретар Американського Дентистичного Товариства Френсіс Дж. Ґарві заявив, що терапевтична рада цього товариства не знайшла жадних доказів на те, щоб будь-яка паста забезпечувала зуби від псування. Різні ґатунки пасти, що є в продажу, допомагають тільки краще чистити зуби.

● Пані Мілісент Кері МекІнтош, промовляючи перед студентками каледжу в Лос Анджелесі, заявила, що нинішня дозріла молодь більше любить родинне приватне життя, як старше покоління, що після першої світової війни любило більше перебувати поза домом, ніж серед членів.

НЮ ЙОРК! УВАГА! НЮАРК!

УКРАЇНСЬКИЙ КВАРТЕТ РЕВЕЛЕРСІВ
„ТРУБАДУРИ З НАЄГРА"
під кер. ЮРІЯ ЛАВРІВСЬКОГО
приїжджають до:

НЮ ЙОРКУ:
субота, 20-го березня ц.р.
Заля СТАЙВЕЗАНТ ГАЙСКУЛ
(ріг 15-ої вул. і 1-ої Еве.)

НЮАРКУ:
неділя, 21-го березня ц.р.
Заля УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЯ
180 Вільям вул.

ПЕРЕДПРОДАЖА КВИТКІВ:
„АРКА" 48 Е. 7-ма вул. Тел.: GR. 3-3550 „БАЗАР", 91 Mercer St., Тел.: MI. 2-1343
Ціни: $1.00, $1.50, $2.00 Початок год. 7:30 веч.

Шановний Читачу!

НАРОДНИЙ ФОНД
ЗАМИКАЄ СВІЙ ДІЛОВИЙ РІК!
ПОСПІШІТЬСЯ НАДІСЛАТИ СВІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ДАТОК!

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721 Church St. Sta., New York 7, N. Y.

Свято-Троїцька Парафія УАПЦ НЮ ЙОРК, 277 — 4-та ЕВЕНЮ (між 21 та 22 вул.)

21. БЕРЕЗНЯ 1954 Р.,У НЕДІЛЮ, В ЦЕРКВІ СВ. ТРОЙЦІ,
після Божественної Літургії, що почнеться о 10 год. 30 хвил. ранку
відбудеться

УРОЧИСТЕ ПОСВЯЧЕННЯ
ОБРАЗУ БОЖОЇ МАТЕРИ СВІТЛОЇ ОСЕЛІ ВИГНАНЦІВ БЕЗДОМНИХ
написаного та подарованого відомим мистцем КРИЧЕВСЬКИМ Василем сином, та кіоту до цього образу.

Службу Божу та Посвячення буде відправлено Архиєрейським Чином соборно з Духовенством.

Після посвячення образу присутніх благословлятиметься образками, копіями образу, що разом з ним будуть посвячені.

Настоятель Парафії Протопресвітер о. Сагайдаківський Парафіяльна Рада

УВАГА! ЧИТАЧІ!

З запертим віддихом будете читати надзвичайно цікаву повість
Р. ҐАҐҐАРДА:
ДОЧКА МОНТЕЗУМИ
з часів завоювання Мехіка еспанцями. І будете подивляти геройську боротьбу азтеків в обороні своєї незалежности й державности. Повість основана на історичних подіях, але написана легко, в пригодницькому стилю

320 сторін. — Ціна І. і ІІ. част. $3.00.
Замовляти:
KYIW, 838 N. 7th Street, Philadelphia 23, Pa.

В книгарні „Свободи" можна набути такі
КНИЖКИ:

Беніта — роман Г. Р. Ґаґґард	$ .50
В неділю рано зілля копала — О. Кобилянська	1.50
В обіймах давуна — Г. Вузол	.85
Вперед Україно (деклятор)	1.00
Золотий потічок голодного Харкова — О. Звичайна	.35
Кайдашева сім'я — І. Нечуй-Левицький	1.00
Кудеяр — Н. Костомаров	.75
Леґенди старокиївські — Н. Королева	1.00
Магічне місто — М. Петрівський	.75
Над озером — С. Котик	1.00
Підстави нашого відродження, — 2 томи, І. Мазепа	5.00
Під чужими прапорами — М. Небеляк	1.50
Побратими — А. Чайковський	.75
Посдинок з дияволом — 2 томи, О. Гай-Головко	2.00
Селянська санаторія — О. Звичайна	1.65
Симфонія землі — Ю. Тис	1.00
Серед темної ночі — Б. Грінченко	.50
Таємний злочин — Я. Н. Крет	.40
Таємний фронт — С. Любомирський	.85
Тисяча й одна ніч — арабські оповідання для молоді	.80
Юність Василя Шеремети — У. Самчук	1.80
Розгром — І. Багряний	.60
Україна в огні й бурі революції — 3 томи, І. Мазепа	4.50
Байки — Л. Глібів	1.25
Подорож Гулівера до ліліпутів	.20
Подорож Гулівера до великанів	.20
Подорож до місяця — Ю. Верне	.40
Звірячий зимовник — байки — Д. Соловій	.75
Українські народні казки — зібрала М. Лук'яненко	1.25
У дружньому колі — опов. і вірші зібрав Б. Данилович	.40

Замовлення слати до:
"SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРАЦЯ
HELP WANTED MALE

ВОСКУВАЧІ
— й —
ПОРТЕРИ

Голоситись
ROOM 210
15-25 WHITE HALL ST.
В будні 3 до 5 P.M.

ПРАЦЯ
HELP WANTED—FEMALE

ДОСВІДЧЕНІ
ДО МОДЕЛІВ СУКОНОК
і укладання.
SPADEA FASHIONS INC.
120 West 31st Street, N.Y.C.

ЖІНКА
до загальної помочі у фабриці. Досвіду не вимагається. Стала праця, добра платня.
Berez Food Products Corp.
374 Junius St. Bklyn, DI 2-1357
IRT New Lots to Junius St.
BMT Canarsie Line to Livonia Ave

MERROW OPERATORS
Досвідчені при дитяч. светерах.
Секційна праця.
Голоситись:
67 ATLANTIC AVE.
BKLYN, N. Y.

РОЗШУКИ

Волошин Олекса пошукує рідного стрийка, який перебував в Райхенберґу на Судетах в 1943 р., **Гринька Качмарика**, що жив у Відні, сестру **Матрону Волошин**, що перебувала в Австрії біля Лінцу та тіточного брата **Петра Онищака**, що перебував у Штендолі коло Берліна. Вони самі, або відомості про них прошу писати на адресу: **Oleksa Woloschyn, Walencia Ave. 98, Bojaca 83-80, Cavabobo, Venezuela.**

Своїх 3-ох рідних братів: **Микити, Івана і Миколи КРУПЕЛА** в Америці — шукає **Евдокія з Крупелів ЯНУШЕВСЬКА.** Відомості про них прошу писати на адресу:
Mrs. A. OSACHO
R 1, Box 39, So. Range, Wisc.

БУДІВНИЧІ

УКРАЇНСЬКА БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ
Будуємо виключно для українців по цілій Америці. Маєте будівельну проблему? Кличте нас. Школи, Церкви, Нар. Доми та інші проєкти. Головний Інж. В. Сіманцев. Просимо нам писати:
UKRAINIAN CONSTRUCTION Co
99 Elmwood Ave., Irvington, N. J.

MISCELLANEOUS

УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА
матраців і „студіо ковчів"
Виготовляємо покривала на меблі.
M. KOCHMAN
67 Wagner Pl., Irvington, N. J.
Call ES 2-5197

FOR RENT

ДО ВИНАЙМУ НА ЛІКАРСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ
64 E. 7th Street. 4 великі модерні кімнати, надаються на бизнесові бюра або професіоналів.
M. ROBBINS
111 Second Ave., New York City
AL. 4-9806

СИВЕ ВОЛОССЯ ЩЕЗАЄ
БЕЗ ФАРБУВАННЯ

Чудовий препарат можна тепер дістати, щоб повернути сиве волосся до природної темної краски, наче магічним способом. Коли уживати його кожного дня на короткий час, він поступово і чудесно переміняє сивий вигляд на природний колір. Тямте темне волосся дає вигляд молодости.

Якщо ви хочете випробувати цей дивуючий препарат без риску, то вишліть оцей вирізок до **TRYSAN CO., Dept. 67, Peekskill, N. Y.** Звідти вишлють вам 2 півтретя-долярової вартости пляшки за $4 з додатком Федерального податку в 80 цнт. Це знижка в $1.20 на правильній ціні. Якщо, після ужиття згідно з вказівками, ви не будете задовільні з якихнебудь причин, вам звернуть повну грошеву заплату.

Ім'я ____________
Адреса ____________
Місто ________ Стейт ____

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

„70-ліття життя і 45-ліття наукової діяльности професора-доктора Наталії Дмитрівни Полонської-Василенко"

Доповідь проф. О. Оглоблина

7 лютого в Ню Йорку відбулось засідання історичної секції УВАН у ЗДА, на якому проф. Оглоблин прочитав доповідь про життя і наукову діяльність проф. Н. Д. Полонської-Василенко.

Проф. Оглоблин нагадав, що на 13 лютого ц. р. припало семидесятиліття проф. Полонської-Василенко, видатного українського історика, автора численних наукових праць. Наталя Дмитрівна походить з родини Данилевських, що дала Україні ряд видатних діячів. Один з цього роду — Г. Данилевський — був відомий письменник, що писав на українські теми. Батько Н. Д. був артилерійський генерал, визначний історик війська і організатор вивчення історії Києва.

Н. Д. народилася 13-го лютого 1884 року у Харкові. Дитинство і шкільні роки прожила в Києві, де скінчила жіночу гімназію. Училась на вищих жіночих курсах і дістала диплом Київського університету св. Володимира. Учителювала в Київській жіночій гімназії, а одночасно провадила наукові досліди, була асистенткою в Київському університеті, а в 1915 році — приват-доцентом. Н. Д. була першою жінкою-професором на Україні.

„Пригадую — сказав проф. Оглоблин — як я в 1917 році — тоді ще молодий студент — вперше побачив Полонську. Вона була дуже гарна собою, молода і була захоплена своєю науковою діяльністю. Тоді вона завідувала археологічним музеєм у Києві, що його створив проф. Антонович. Там вона працювала до приходу большевиків".

Проф. Оглоблин далі з жалем згадав, що в роках 1920-1940 Н. Д. була позбавлена можливости викладати в університеті. Большевицька влада допускала її лише до дослідчої роботи та періодично Н. Д. читала курси в Київському Художньому Інституті. На рекомендацію проф. М. С. Грушевського проф. Н. Полонська-Василенко була обрана науковим співробітником Всеукраїнської Академії Наук. Там вона працювала до 1934 року, коли була виключена без особливих ускладнень, — просто „за ліквідацією історично-філософічного відділу".

Наталя Дмитрівна в 1938 році дістала посаду бібліотекарки. В 1940 році була запрошена до Київського університету. Також у 1940 році Н. Д. одержала докторат від Всесоюзної Академії Наук за свою працю „Заселення Південної України в другій половині 19-го століття". (Справа про докторат вирішувалася у Москві, бо жадна інституція на Україні не мала тоді права давати докторат з історичних наук. Докторат проф. Полонській-Василенко присудили одноголосно, таємним голосуванням).

Проф. Оглоблин коротко схарактеризував діяльність проф. Полонської-Василенко на еміґрації. Вона є тепер звичайним професором Українського Вільного Університету, професором Богословської академії в Мюнхені, дійсним членом УВАН, дійсним членом НТШ, дійсним членом Вільної міжнародної академії наук у Парижі.

Далі проф. Оглоблин зазначив, що Н. Д. має понад сто друкованих праць. Стільки ж є недрукованих. Частину загублено.

Н. Д. почала працювати як науковець в 1909 році — брала участь в археологічних розкопках Хвойка коло Києва. Була учасницею всеросійських археологічних з'їздів. У той час її вабила історія княжої доби, тогочасне мистецтво. Досліди над тою добою Н. Д. продовжує і тепер, зокрема, працює над вивченням зв'язків Київської Руси-України з західніми державами.

Найбільше Н. Д. працювала над вивченням історії південної України і Запоріжжя. Про неї сказав Багалій: „Запорожці ніколи не пускали жінок на Запоріжжя, а от Наталю Дмитрівну пустили!" Її жартома називали „запорізькою матір'ю", а батьком, як відомо, був проф. Д. Яворницький.

В 1920 році вийшов ряд робіт Н. Д., присвячених Запоріжжю. Цікава її аналіза маніфесту Катерини 1775 року.

Крім того, проф. Полонська-Василенко цікавилася історією економіки. Працювала над історією Межигірської фабрики і над історією Донбасу. Збирала матеріяли до історії культури і науки. Має підготованих до друку 4 томи матеріялів до біографії академіка М. Василенка. Це є дорогоцінний матеріял про українське культурне життя початку 20-их років. Також має Н. Д. надзвичайно цікаві спогади, доведені до 1918 року.

Проф. Н. Д. Полонська-Василенко в українській історіографії належить до учених, що ведуть початок від В. Антоновича. Великий вплив на неї зробив Липинський, і тепер вона є репрезентанткою державницької школи, яку він започаткував. В її особі, — сказав проф. Оглоблин, — тепер українська історична наука має не тільки визначного історика-дослідника, професора, популяризатора, але й героїчну жінку, яка незламно стоїть на позиціях української історичної науки. Не зважаючи на свій похилий вік, на тяжкий стан здоров'я, на життя в „Будинку для старих", проф. Н. Д. Полонська-Василенко високо тримає прапор української науки.

Л. Д.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ТУБУЄ ВАС ВАШЕ ВОЛОССЯ?

Якщо ви стурбовані тим, що ваше волосся занадто випадає або рветься на кінчиках через неприродну сухість, ви зрадієте, як довідаєтесь від людей, що колись хворіли на випадання волосся на голові. Вони врятували себе від цієї недуги вживанням нового ліку, що зветься ТРАЙСАН (TRYSAN).

Доходять відомості, що ці й інші турботи з волоссям, які бувають від сверблячки, малого лишаю тощо, припинилися завдяки правильному вживанню цього чудового ліку.

Не зволікайте, аж поки погіршає стан вашого волосся, а зараз же вживайте ТРАЙСАНУ. Ми маємо його тепер в обмеженій кількості. Ви зможете дістати його за спеціяльну ціну, коли надішлете поштою повідомлення до **TRYSAN CO., Box 226, Dept. 201, Peekskill, N. Y.** Звідти вишлють вам дві тридолярові пачки за $5, тобто із знижкою $1 від звичайної ціни. Коли посилати післяплатою (C.O.D.), тоді додати ще поштову доставу.

Ім'я ____________
Адреса ____________
Місто ________ Стейт ____

МУЖЧИНИ, ЖІНКИ

Якщо ви не вдоволені тим, що не можете втішатися вигодами, які вам дає ПРИРОДА, тому, що вам їх замало або не до вподоби, з недостачі належних вітамінів в щоденній дієті, то прочитайте оце.

Вас повинні спеціяльно цікавити вістки від тих, що мали найбільші добродійства з уживанням формули, знаної як TRI-X. Це та формула, якої щоденна доза дає більше ніж мінімальне запотребування для дорослих деяких загально признаних вітамінів.

Якщо ви відчуваєте, що ви теж можете скористати з такого складника, то ви будете раді довідатися, що ви можете дістати потрібну кількість, коли вишлете оцей вирізок до **OREGON DRUG PRODUCTS, Dept. 3, Peekskill, N. Y.** Звідти вишлють вам негайно пачку вартости $3.50 відворотною поштою. Не потребуєте посилати грошей з замовленням. Заплатите поштареві при доставі.

Ім'я ____________
Адреса ____________
Місцевість ________ Стейт ____

У ДОВГІ ЗИМОВІ ВЕЧОРИ, коли дощ або сніговія затримують Вас у хаті, не потребуєте нудитися та зітхати за чарівними днями весни, бо прегарну українську природу
Ви знайдете в великому романі
ВАСИЛЯ БАРКИ
„РАЙ"
Цей роман захопить Вашу уяву своєю фабулою та любовними пригодами трьох пар героїв.
Ціна тільки $3.
Книжку можете купити в книгарнях або в Адміністрації „Свободи", присилаючи в листі $3.
„SVOBODA"
P.O. Box 346, Jersey City 3, N.J.

Канадійський спосіб життя

Шкільні автобуси

Шкільний автобус дійшов до свого чи не найбільшого розвитку в Канаді та ЗДА. Автомашина з написом „скул бас" або „скул спешіел" є щоденним явищем зокрема на другорядних шляхах, що ведуть до малих містечок. В деякому сенсі це сільська установа з міською практикою. Сьогодні саме існує тенденція централізувати шкільні дистрикти і будувати великі школи, які б могли вміщувати в собі більше учнів; це тому, щоб не вчити дітей в однокімнатних сільських школах, де наука багато втрачає внаслідок тісноти і перепрацьовання учителя. Значить, учні мусять доїжджати до такої школи з дальших сіл, деколи віддалених від школи на 10 миль. Транспортну проблему, яка виникає з того, розв'язує саме система шкільних автобусів.

Такий автобус проїжджає сільськими дорогами і шосами і на поодиноких зупинках до нього всідають учні з даної місцевости. Після науки вони вертаються до дому тим же автобусом. Шкільних автобусів вживають теж для спеціяльних подорожей як напр. відвідування клясами музеїв, мистецьких ґалерій, провінційних парляментів і інших громадських інституцій, цікавих для школярів. За переїзд шкільним автобусом учні не платять нічого, а кошти втримування такого транспорту є враховані до шкільних податків їхніх батьків.

Якщо їздите автом, то не забувайте придержуватися припису щодо шкільних автобусів, а саме — „БУДЬ НЕЗВИЧАЙНО ОБЕРЕЖНИЙ", виминаючи шкільний автобус, що стоїть на зупинці. Це радше значить: краще взагалі його не виминати, якщо передтим не зупинитеся своїм автом цілковито на коротку мить, бо діти, звичайно, не є необережні, але безжурні і нерідко, вийшовши з автобуса, перебігають дорогу, не дивлячись, чи це безпечно робити в даному моменті.

„Канадійська Сцена"

НОВОКАНАДІЄЦЬ — КОНСТРУКТОР ЛІТАКІВ

Дусан Премовіч, 33-літній іміґрант з Юґославії, одержує від своїх приятелів допомогу на прожиток у Оттаві, де він працює над плянами футуристичного літака й мотора. Декілька його плянів таких літаків студіюють знавці РСАФ (Королівсько-Канадійського Летунства), але покищо він не одержав ніякої грошової допомоги від канадійського уряду. Серед „революційних" (під технічним оглядом) проєктів, що їх запропонував Канаді Премовіч, є гелікоптер великої швидкости та новий тип джетового мотора, який — без уваги на свою меншу вагу — повинен би мати більшу тяглову силу від звичайного джето-мотора. Молодий винахідник вислав деякі зі своїх численних проєктів теж Раді Американських Винахідників як майбутні корисні уліпшення для американського летунства. Йому самому не вдалося поїхати до ЗДА з уваги на строгі іміґраційні приписи. Покищо головною метою Премовіча є: заробляти собі на життя постачанням нових ідей-винаходів для канадійської летунської промисловости.

„Канадійська Сцена"

● **Порторіканський уряд** оголосив громадянам Порто Ріко, що хоч в останніх днях відбулися арештування націоналістичних фанатиків, в цій країні й далі зберігаються в усій силі всі громадянські права. Генеральний прокуратор Хозе Тріяс Монґе заявив, що націоналістична і комуністична партії і далі існують леґально, бо законом їх не розв'язано. Досі заарештовано 43 націоналістів та шістьох комуністичних провідників. Розшукують ще чотирьох комуністів.

● **Як повідомляє** одна з аґенцій, починає збільшуватися число проданих авт. В лютому продано 410.000 авт — на 13 відсотків менше як у січні ц. р., але в березні сподіваються продати таке саме число авт, як у березні 1952 року, — це значить коло 520,000. Число проданих вживаних авт у лютому ц. р. також дещо обнизилося.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

МІННЕАПОЛІС, МІНН. — Т-во Запорозька Січ, відд. 385, повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 21. березня, о 12:30 попол., в церковній залі, 519 University Ave. N.E. Є дуже важні справи до вирішення тож обов'язком кожного члена бути на цих зборах. — П. Федорців, пр.; Й. Ковалів, кас.; Й. Греськів, фін. секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Повідомляється членів Бр. св. Арх. Михаїла, відд. 332, що місячні збори відбудуться в суботу, 20. березня, о год. 7. веч., в У. Н. Домі, 10 Колфакс вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Сірман, рек. секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Квартальні збори Бр. св. о. Николая, відд. 5, відбудуться в суботу, 20. березня, о год. 7:30 веч., в залі У. Д. Гор. Клюбу, 25-06 — 31 St. Просимо всіх членів і членкинь прийти на збори, а довгуючих членів вирівняти свій довг. На зборах будуть винесені проєкти на конвенцію у Вашинґтоні. Хто ще не має білетів на концерт 60-річчя У.Н.С. в дні 16. травня в Карнеґі Голл, може дістати ще на зборах. — М. Ливицький, предс.; Г. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Ів. Хрестителя, відд. 270, відбудуться в неділю, 21. березня, о год. 2:30 попол., в У. Н. Домі. Проситься членів прибути на збори для вирішення нових справ. На зборах можна купити Ювілейний Альманах У. Н. Союзу, ціна $2. — Уряд.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Сестр. Благовіщення, відд. 125, повідомляє членів, що чергові збори відбудуться в неділю, 21. березня, о год. 1-ій попол., в Союзовім Домі при 845 N. Western Ave. Пригадуємо членам, щоб платили свої вкладки на зборах, або в наступний понеділок по зборах від 7:30 до 8:30 веч. в тім самім місці. Присутність всіх членів пожадана. — Уряд.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, відд. 170, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 21. березня, о 6-ій год. веч., в У. Н. Домі, 183 Fleet St. Проситься довгуючих членів вирівняти свої вкладки, в противнім разі будуть суспендовані. — І. Грабар, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. — В-во св. Арх. Михаїла, відд. 85, повідомляє, що місячні збори відбудуться в церковній залі в 1-шу неділю по 15-ім. На 1954 р. вибрано уряд: М. Процько, предс.; О. Костюк, секр. і кас.; Г. Питрівський, контр. Довгуючі члени, які не вирівняють залеглости, будуть суспендовані.

ОМАГА, НЕБР. — Т-то „Карпати", відд. 358, повідомляє своїх членів, що річні загальні збори відбудуться в суботу, 20. березня, о год. 7-ій веч., в приміщенні шпиталю св. Иосифа при 10-ій вул. Проситься всіх членів обов'язково явитися в означеному часі, вислухати звітів старої управи та вибрати нову управу на 1954 рік. — О. Продивус, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Сестр. Пр. Діви Марії, відд. 112, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. березня, в церковній залі св. Петра й Павла після 3-ої і 4-ої Сл. Божої. Проситься прийти на збори та вирівняти залеглости. — М. Купер, секр.

БОФАЛО, Н. Й. — Бр. св. о. Николая, відд. 127, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. березня, в церковній залі при Філмор і Онейда вул., зараз по співаній Сл. Божій. Урядники полагоджують також справи і в четверту неділю в згаданім часі і залі. Суспендовані члени, що заплатять можуть бути прийняті наново. — І. Вула, гол.; П. Володка, фін секр.; М. Левицький, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. о. Николая, відд. 106, відбудуться в неділю, 21. березня, в домі Відділів УНС, 843 N. Western Ave., о год. 12-ій вполудне. Просимо всіх членів прибути, є важні справи до рішення. Проситься вплачувати на час свою належитість, щоб не наражуватись на суспенду. — Н. Гуль, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

MISCELLANEOUS

H. ROTH & Son IMPORTERS
First Ave. 1577, New York 28, N. Y.

Імпор. ручні клепані сталеві КОСИ 26", 30", 32" — $4.00, $4.25, $4.50	Сапа — $2.75
Рівний держак до коси — $3.95	Імп. сталевий рискаль після величини $1.40, $1.50, $1.60, $1.70, $1.90
Імпор. обруч на косу — 90¢	Імп. сталеві вила — $1.40
Імп. клепало і ковдельце $4.00	Імпор. серп — $1.40
	Імп. оселок — $1.25

Жадайте 70 сторінкового ілюстрованого з 400 образками безплатного цінника.
Посилок до $3.00 не висилаємо — кожна посилка йде на COD. Пакунки одягів до Чехословаччини аби до Мадярщини — дезинфекуємо та додаємо охоронні документи. — Жадайте інформат. брошури про посилки до Чехослов. і Мадярщини.

BUSINESS OPPORTUNITY

FLORIST'S shop & greenhouses $7,500, зі шкла, парове огрів., склад, елек. холодільник на квіти, заснов. 23 роки, около 1 акр. землі, ґараж на 2 авта, курник на 150 курей, 6 кімнат, лазничка, пар. огрів. Власник хоче відійти. За умовою кличте HE 2-3039, or write M-3-A Rm 830, 11 W. 42 St., NYC.

ВЕЛИКА КРАМНИЦЯ
Знаменито положена в S. I. Добірна дільниця St. George — з бюром. Зараз до зайняття. На бажання власник переробить. Поміркований рент. Догідний доїзд.
GI 7-1183 — Mr. Mack

CARPENTER SHOP
зі житловим приміщенням.
Продається з причини смерти. Склеп. Виряд. Надається на 1 або 2 особи. Знаменитий товар.
West 50th St. Location.
Call Mon.—Fri. for appointment.
PL 7-3496
M-9 Rm 830 11 W 42 NYC

НА ПРОДАЖ

ЧОЛОВІЧЕ УБРАННЯ І ПЛАЩІ практичний дарунок на кожну нагоду. Мало вживані, неначе нові, чудово вшиті. Також для ваших близьких в Европі від $15.00.
LOUIS SANDERS
1541 First Ave., New York City
(Між 80-81 вул.)

КІЛЬКА ФАКТІВ ПРО **Нервове Напруження і Безсонність**

Нервове напруження проявляє багато симптомів, що їх можна б заспокоїти деякими корисними засобами. Такими симптомами є БЕЗСОННІСТЬ, БІЛЬ ГОЛОВИ, ВРАЗЛИВІСТЬ, ПЕРЕМУЧЕННЯ. Безсонність в довгі ночі є часто наслідком великого перемучення, а це в результаті спричиняє продовження або наворот нових симптомів. Тому треба на це звертати увагу й уникати або заспокоювати напруження нервів за допомогою відповідних середників.

Таким найбільш відомим в останніх часах засобом є формула DOROLIN, що містить в собі чудову силу для заспокоєння нервового напруження, яке звичайно спричинюють згадані симптоми. Послуговуватися цією формулою найкраще за відповідними вказівками. Багато людей питає про DOROLIN і тому ми хочемо подати до відома, що вони можуть цей запас одержати висилаючи поштою цей вирізок до OREGON DRUG PRODUCTS, Dept. C, Peekskill, N. Y., звідки пішлють Вам дві $3.00 пляшки тільки за $5.00, що вже є знижкою $1.00 від номальної ціни.

Ім'я ____________
Адреса ____________
Місто ________ Стейт ____

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
—: зладив :—
ОЛЕКСАНДЕР ПАНЕЙКО
Це підручник для середніх шкіл і для самоосвіти.
— Ціна $2.00 —
Замовляйте у:
"SVOBODA"
P. O. Box 346
Jersey City 3, N. J.

ШЕНШИЛІ
Найкращий рід виплеканий схрещенням.
Добра нагода — виняткова нагода збагатитися.
Розпічніть цей прибутковий бизнес.
Відвідайте нас!
CHINCHILLA BREEDERS EXCHANGE
(Estb. 1940)
476 Amsterdam Ave (83 St.) NYC
SU. 7- 3752 or Ranch RE. 9-2705

ШЕНШИЛІ — добрий, великий, спеціяльний вибір найкращого роду, виплеканого схрещенням.
Показ нагороджених на виставі.
MARY LEE CHINCHILLA RANCH
198-02 119 Ave. — LA. 5-2428
St. Albans, L. I., N. Y.
Open 7 days — 1 p.m. — 10 p.m.

HOTEL ALBERT
10th St. at University Place
Attractive Newly-Furnished
Apartments--Singles--Doubles
Rooms with Bath $12.50 & Up
Rooms with Private Bath $16.00

ШЕНШИЛІ
Футро майбутности.
Добрий вклад гроша.
Можна годувати всюди. Дешева годівля. Першоякісні й реєстр.
Пишіть за інформаціями.
Black River Chinchillas
R. D. 1, Mendham, N. J.
Mount Freedom 5-4154

Про різного рода творчість Богдана Лепкого довідаєтеся в брошурі
ВОЛОДИМИРА БЕЗУШКА
БОГДАН ЛЕПКИЙ
Ціна 25¢
Замовлення з належитістю слати до:
"SVOBODA"
81-83 Grand St., Jersey City 3, N.J

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIR CONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ
NEW JERSEY
Ціни приступні для всіх
Обслуга чесна і найкраща.
У випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
JOHN KOWALCHYK
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street,
JERSEY CITY 2, N. J.
Tel. HEnderson 4-5131

REAL ESTATE

На продаж—9-кімн. дім з усіми удогідненнями. Курник, дім до виведення курят в інкубаторі та виряд на 1500 курей. Около 3 акри землі з овоч. деревами, ягоди, виноград, потічок. Около 125 миль від N.Y.C. 2 милі до озера. Відповід. на 2 родини. За інфор. пишіть W. Bockman, R.D. 2, Hudson, N.Y., or call after 5:30, Claverack 3550.

EXCLUSIVE LOCATIONS надається для професіоналів в новій скоророзвиваючійся околиці Westbury Professional Center. Будинок має дорогі нові уліпшення, близько шпиталів, парку і LIRR станції. Зайняття около 1. квітня. Optometrist, Pediatrician, Real Estate and Insurance, Chiropodist, Podiatrist, others. 324 Post Ave., Westbury, L. I. 2 blocks south of Northern State Parkway, Post Ave exit. WE 7-6280, FL 4-8300, або пишіть за подробицями: Mr. R. Bloom, 91 Tulip Ave., Floral Park, L. I.

OUTSTANDING BUY!!!
5-Fam. — Store — Flatbush
Дім з цегли, олив. огрів., мідяні рури, добрі умовини. Зараз до зайняття склеп 1½ блоку від дому приблизно на 3000 родин. Прихід $3,500. Витрати $1,300. 10-літній Mtg. Ціна $17,500.
1792 Nostrand Ave. Bklyn, N.Y.
Owner — Bu 4-7782

6 Fam. Brick — Astoria
Poss. 4 Rms
Всі удогіднення, добрий розклад кімнат, прихід $3,300, близ. 8th Ave. BMT, IRT, склепів, шкіл. Оглядати вечорами і цілий день в суботу. Ціна $17,600.
H. Chmurzynski, 31-38 38th St. Astoria, L. I. — Ra. 8-8032

ATLANTIC HIGHLANDS, N.J.— Новий дім, 4 спальні, 2 лазнички, вил. сосною вітальня, кухня. Паров. олив. огрів., мідяні рури, гараж, наріж. площа. Всі вигоди, мешкан. дільниця, близ. склепів, шкіл, комун. знам. дохід. Ціна на скорий продаж. M. E. NEARY, 137 E. Washington Ave., Atlantic Highlands, N.J., call Atlantic Highlands 1-1602 W. or Riverside 9-5748.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

КНИЖЕЧКИ
ДО ВПИСУВАННЯ МІСЯЧНИХ ТА ІНШИХ ВКЛАДОК
Ціна 15 центів.
Можна замовляти в книгарні „Свободи".
"SVOBODA"
83 Grand Street
Jersey City 3, N. J.

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
REASONABLE PRICES
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами
в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околиці
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ВЕЛИКА ВИПРОДАЖ НА ЗИМОВУ ҐАЛЯНТЕРІЮ І КАПЕЛЮХИ!
Можна заощадити від 25 до 40%!
DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE, NEW YORK CITY
(Іст 8 вул., між 2-3 Евеню.)
Має на складі найбільший вибір фільцових КАПЕЛЮХІВ власного виробу, найкращої якости в найновіших фасонах і кольорах. — У нас куплені капелюхи приймаємо до перерібки.
Пригадуємо, що маємо відділ Мужеської Ґалянтерії, а саме першої якости сорочки знаної марки "JAYSON", дощевики, светери з імпортованої вовни, парасолі й інш.
Просимо зайти і переконатись про високу якість матеріялу та низьку фабричну ціну. — Говоримо по-українськи.
Слухайте наші оголошення по радіо-програмі п. Мельника кожної неділі між 7-8 год. рано на хвилях 1480, (станція WHOM).
Отворено щоденно до 8:30 веч., в п'ятниці і суботи до 10:00.
DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE (Іст. 8. вул. Bet. 2—3 Ave.) NEW YORK, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 3245. Подвійна загроза.

AS TARZAN ADVANCED, THE WARRIORS, FORGETTING THE BOY AND EAGERLY URGED ON BY THE OTHER PRISONERS, TURNED UPON THE APE-MAN.

3245

"HOH!" LAUGHED ONE, "THE NAKED STRANGER INTERFERES WITH OUR SPORT, LUSTO! WE SHALL TEACH HIM BETTER MANNERS."

SUDDENLY, AS THOUGH BY PREARRANGED SIGNAL, THEY LEAPED FOR THE CALMLY WAITING APE-MAN.

Коли Тарзан зблизився, вояки, забувши про хлопця — і наполегливо підбурювані іншими в'язнями, звернулися проти мавполюдини.

— Ов! Люсте! — засміявся один. — Голий чужинець вмішується до нашого спорту. Навчімо його кращої поведінки!

— Раптом, немов на умовлений знак, вони скочили до мавполюдини, що спокійно чекала.